AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

CSIKSZEREDAI FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESITŐJE

AZ 1917—18-IK ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE:

AZ IGAZGATÓ.

CSIKSZEREDA
NYOMATOTT SZVOBODA MIKLÓS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1918

AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

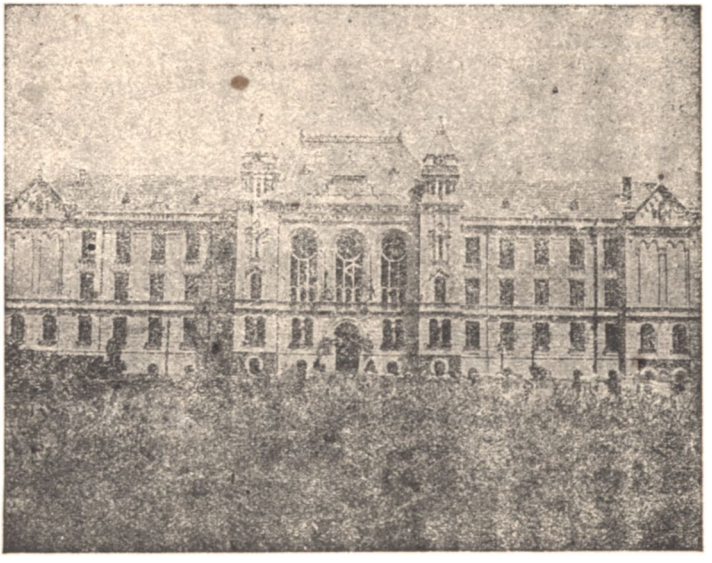
CSIKSZEREDAI FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESITŐJE

AZ 1917—18-IK ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE:

AZ IGAZGATÓ

CSIKSZEREDA
NYOMATOTT SZVOBODA MIKLÓS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1918

I.

Két év iskolánk történetéből.

KELETI KÜLÜGYI POLITIKÁNK kedvezőtlen fordulata miatt iskolánk kulturmunkájából egy esztendő kiesett. Az 1916—17. tanévben intézetünk szünetelt; cselekvő szerepe nem volt, csak szenvedett. Viszontagságos helyzete nem annyira a jelent, mint inkább a nyomunkba lépő nemzedéket érdekli. Ennek leírásával tartozom iskolánk történetének. (Quamquam animus meminisse horret luctuque refugit. Verg. Aen. II. 11.) Ez az oka, hogy jelen évi Értesítőnkben két év történetét ismertetem.

A.) Az 1916—917. tanév.

„.... Longa est iniuria, longae ambages; sed summa sequar fastigia rerum". (Aen. I. 340.)

1. **A menekülés.** A tanév megnyitásának gondolata foglalkoztatott, mikor ránk csapott a szerencsétlenség. A világtörténelmi szereplés ábrándjától mámorosult oláh 1916. évi augusztus hó 27-én őste hadat üzent, az ellenségeskedést nyomban meg is kezdette s még azon éjjel Erdély minden szorosán betört. Akik megtudták, a hajnali órákban ajtónkon dörgetve és ablakunkon zörgetve adták tudtunkra a szörnyű hírt. Reggel a hatóság is kihirdette s a polgári lakosságot menekülésre szólította fel. A táviróra és

távbeszélőre katonai parancsnokság tett kezet és igy a világtól elvágva, főtanhatóságomnak még azt sem jelenthettem, hogy állomáshelyünkről távoznunk kell. — Szeptember hóra előlegezett fizetésünk és két havi állami személyi pótlékunk volt az útravalónk. Katonai és polgári hatóságok segitsége, védelme és irányitása nélkül, mindenünket elhagyva, többen gyalogszerrel indultunk neki 28-án alkonyatkor a Hargitának és a bujdosásnak. Akik vaspályán, vagy szekéren indultak, azok is nagyobb részt csak annyit menthettek meg vagyonukból, a mennyit úti táskáikban magukkal vihettek.

2. **A tanárok.** Elszéledtünk. Brassai, Kádár, Szlávik, Wagner Budapesten, Csató Székesfehérvárt, Iványi Balatonlellén, dr. Csipak Makón, György Imre Pásztón (Heves m.) Venczel József Battonyán (Csanád m.) és Borzsovay Szakolczán állapodott meg. Iványi később a nyírbátori, Szlávik a kiskúnfélegyházai, Kádár pedig a nagykárolyi főgimnáziumban kapott ideiglenes alkalmazást.

Stoibert örkényi nyaralóján (Pestm.) találta a szörnyü hir, Mánya Ferencet pedig a gyimesi szorosban lepte meg a veszedelem ; a havasok között rejtőzve töltötte az oláhuralom idejét okt. 16-ig, mikor a felmentő hadsereg lehetővé tette, hogy gyalog szülőföldjére, Ozsdolára (Háromszékm.) vonulhasson.

Én pedig, az intézet igazgatója, aki Székelyudvarhelytől Ákosfalváig 5 napig ökör szekéren utaztam s Marosvásárhelytől Apczig (Hevesm.) 6 napi vasúti utazás kínját éltem át, szeptember 11-én Rózsaszentmártonba (Hev. m.) érkeztem és ott állapodtam meg.

Az egymásról való tudakozódás kinos munkájában segítségünkre voltak a fővárosi napilapok. Ennél is nagyobb jótétemény volt, hogy püspök urunk Őnagyméltósága a fővárosban, a Regnum Marianumban az erdélyi egyházmegyei főhatóság képviseletéről gondoskodott. Itt a menekültek ügyes-bajos dolgaikban útbaigazitást nyertek s az Est gyüjtéséből és névtelen jótevők adományaiból anyagi segélyben is részesültek.

3. **A tanulók.** Diákjaink is — kevés kivétellel —

szüleikkel együtt világgá mentek. Nehányan Erdélyben kaptak menedéket, de legnagyobb része a Királyhágón túl szóródott szét. Nagyvárad, Kassa, Pozsony, Zágráb és Temesvár jelölik a határt. — Akiket sorsuk félreeső helyekre dobott, azok nem járhattak iskolába. Szerencsések voltak, akik gimnáziumhoz férkőzhettek s a tanévet részben vagy egészben megmenthették. Hogy a kath. iskolák helyet adtak gyermekeinknek és jóindulatot tanusítottak, könnyen érthető. De nagy örömmel és hálásan kell jeleznem, hogy több állami és nem kath. felekezeti intézet tanártestülete a menekült csíki székely diákság támogatását nemzeti közérdeknek tekintette.

Gyermekeink a következő városok gimnáziumaiban nyertek oktatást: Budapest (öt gimnáziumában), Békés, Békéscsaba, Békés-Gyula, Debreczen (két gimnáziuma), Érsekújvár, Gödöllő, Győr, Gyulafehérvár, Hajdúböszörmény, Hajdunánás, Karczag, Késmárk, Kisújszállás, Kolozsvár, Komárom, Léva, Magyaróvár, Makó, Marosvásárhely, Mezőtúr, Miskolcz, Nagykároly, Nagyvárad, Nyiregyháza, Pápa, Pozsony, Sepsiszentgyörgy, Szabadka, Szarvas, Szatmárnémeti, Szeged, Szentes, Székelyudvarhely, Székesfehérvár, Szolnok, Torda, Temesvár, Csurgó.

Sokan tömeglakásokban elhelyezve és silány ellátás mellett nem mutathattak fel eredményt; de voltak, akik becsülettel megállották helyüket s tiszta jeles bizonyitványukkal figyelmet keltettek maguk s azon intézet iránt, melyben alapismereteiket szerezték.

Többen nemcsak tandíjmentességben, hanem ruhasegélyben és ellátásban is részesültek. Nehány tanárról, községi tisztviselőről, jótékony intézmény vezetőjéről s polgári és úri rendből való magán emberről, akik különösebb figyelmet és jóindulatot tanusítottak, meleg hála érzéssel emlékeznek meg. Panasz, keserű elégedetlenség ritkán fordul elő. Ott az idegenben kétszeresen fájt nekik a megalázó bánásmód, némely éretlen tanárnak elhamarkodott itélete, a kiméletlen összehasonlítás, a hazamenetel sürgetése és a gúnyolódás. (Némely tanár oláhoknak csúfolta őket.)

Tizenkét tanuló szüleivel itthon maradt. Ezek közül némelyeket menekülés közben utólért az ellenség és visszatérített. Mások menekülésre nem is gondoltak, csak kivonultak a hegyek közé s erdei kunyhókban akarták bevárni a kedvező sorsfordulatot. Ezeknek is rendes lakásukba és megszokott foglalkozásukhoz csakhamar vissza kellett térniök. Állandó nyugtalanságban élték át az ellenség hat hetes uralmát. Az erősebbeket földmunkára és fuvarozásra hajtották, Péterffy Sándor VI. o. tanulót, mint fuvarost vitték magukkal az oláhok. Romániában is nehéz kézi munkára alkalmazták. Csak 1918. évi január havában térhetett vissza hazájába.

4. **Az intézet sorsa**. Intézetünk hivatalos ügyeit szept. 11-től okt. 2-ig a rózsaszentmártoni, okt. 7-től 23-ig a kolozsvári plebánián, okt. 24-től pedig nov. 22-ig Gyulafehérvárt, a püspöki palotában intéztem. A nyilvánosság előtt is köszönetet mondok a szives vendéglátásért kegyelmes főpásztoromnak, dr. Hirschler József apát és Hajdukovics Ödön lelkész úrnak.

Kolozsvári tartózkodásom kezdetén (okt. 7—10.) már megtörtént az ellenség kiűzése. Erről értesülvén, okt. 13-án a visszarendelt csíkmegyei tisztviselőkkel útnak indultam a Székelyföld meglátogatására, elhagyott állomásunk megtekintésére. Magánlakásainkat teljesen kirabolva, az intézet könyvtárait és szertárait összekuszálva, de iskolánk épületét teljes épségében találtam. Jelentésem előterjesztése végett visszasiettem Kolozsvárra.

Okt. 20-án dr. Csipak Lajos, az internátus és finevelő intézet igazgatója kelt útra. — Közel egy hónapig, nagy nehézségekkel küzködve, egyedül teljesítette a hármas intézet gondos őrének szerepét. A mit lehetett, oláh és orosz foglyok segitségével rendbe hozott. Az ő hivatalos tevékenysége mellett történt nov. 14-én a hármas intézetnek a 603. és 609. sz. tábori kórházak céljaira való átadása, illetőleg lefoglalása.

Nov. 22-én főhatóságom parancsára második izben keltem útra s 24-én érkeztem állomáshelyemre. Ettől a naptól kezdve a ház védelmezésének kötelességét megsza-

kítás nélkül teljesítettem. Végeztem a hivatalos levelezést, felvilágosításokkal szolgáltam az országban szétszórt tanártársaimnak, szülőknek és tanulóknak; diákjaim és kórházi alkalmazottak segítségével nagyjában rendbehoztam a tanári és ifjúsági könyvtárt, s a természettani és természetrajzi szertárt.

5. **Szellemi élet.** A hadi helyzet miatt a rendes iskolázásnak szünetelnie kellett; de hogy a hazatelepült családok gyermekei némi szellemi táplálékban részesüljenek, dec. 28-tól márc. 30-ig I—VII. osztályos 54 fiúval három csoportban s napi 2 órában foglalkoztam. A haza látogató tanárok (dr. Csipak, Kádár és Venczel) egy-két előadása hozott abba a munkába némi változatosságot. A tavaszi napok beálltával beszüntettem az iskolai foglalkozást, hogy a fiúk a mezei munkában szüleik segitségére legyenek. — Az emlitett tanárok közremüködésével tartottunk egy pár javító vizsgát is. (Márc. 17-én és 19-én.)

6. **Változások a tanári testületben.** Borzsovay Béla a szakolczai áll. főgimnáziumhoz helyettes tanárnak, Mánya Ferenc a csíkszeredai gimnáziumhoz helyettes tanárnak, dr. Boga Alajos a kézdivásárhelyi és György Imre a székelyudvarhelyi r. k. főgimnáziumhoz rendes tanárnak neveztetett ki; Szlávik Ferenc pedig a saját kérelmére a brassói r. k. főgimnáziumhoz helyeztetett át.

Szlávik 14 évig működött intézetünknél s ez idő alatt, mint helyettes igazgató, értekezleti jegyző, a tanári könyvtár őre és az alkoholellenes egyesület szervezője és vezetője igen tiszteletreméltó nevet vívott ki magának. Távozása nemcsak intézetünkre nézve jelent veszteséget, hanem városunk társadalmára is. Szép emlékét különböző társadalmi és jótékonysági szervezeteink évkönyvei őrzik.

7. **A tanárok segélyezése.** Az Országos Hadsegélyző Bizottság által az oláh betörés miatt kiürített státusi gimnáziumok menekült tanárainak segélyezése céljából a tanulmányi alap részére engedélyezett 70,000 K segélyből s az ezen összeg időközi kamatából a csíkszeredai r. k. főgimnázium tanárainak és az iskolaszolgáknak 20,140 K jutott és utalványoztatott. — A szives gondoskodásért e helyen is köszönetünket nyilvánitjuk.

8. **Látogatás.** Majláth Gusztáv Károly gróf, erdélyi püspök úr őnagyméltósága május hó közepén városunkba érkezett és a gimnázium igazgatójához szállott. A városból egybegyűlt tanuló ifjúságot május hó 17-én meggyóntatta és megáldoztatta. Minthogy intézetünkben a tanítás egész éven át szünetelt, ezzel az alkalommal látogatásának főcélja az intézeteinkben elhelyezett tábori kórházak sebesültjeinek és szegény beteg katonáinak vigasztalása volt. Apostoli látogatását augusztusban megismételte.

Intézeteinket több izben felkeresték József kir. herceg ő fensége, dentai báró Rohr Ferenc tábornagy, az első hadsereg parancsnoka és Litzmann tábornok, a német hadseregcsoport parancsnoka. Ezeknek az uraknak látogatása azonban nem annyira érettünk. mint inkább a tábori kórházakért történt.

9. **A visszatelepülés.** A novemberben megkezdődött, de csakhamar betiltott visszatelepülés május havában újból engedélyeztetett. Nehány család kivételével visszatért a lakosság. — A helyreállított tüzhelyekről felszálló füst jelzi, hogy megindult az élet.

Tanulók, tanárok itthon. A keleti havasok határain itt-ott még dörögnek az ágyuk, de magunkat Isten oltalmába ajáljuk és bizakodó lélekkel fogunk a tanév megnyitását előkészítő munkához.

B.) Az 1917—1918. tanév.

1. **A tanév megnyitása.** Istennek hála, helyzetünk annyira javult, hogy ezt a tanévet saját épületünkben a rendes időben megnyithattuk. A tanulók beírása szeptember 1., 2. és 3. napján történt. Szept. 4-én V e n i S a n c t e a tanévet megnyitó ünnepély, fegyelmi szabályok felolvasása és értelmezése, a tanulók elhelyezése, órarend kihirdetés és tankönyvek s más tanszerek beszerzésére vonatkozó útasitások. A tanítás 5-én vette kezdetét.

2. **Vizsgák a tanév elején.** *a.*) Javító vizsgálatot tartottunk aug. hó 29-én. Vizsgálatra állott 1 tárgyból 12 és 2 tárgyból a főtanhatóságnak 2143—1917., illetőleg 2305—

1917. sz. engedélye alapján 25 bukott tanuló. Ez utóbbiak közül 24 állotta ki sikerrel a vizsgálatot, az előbbiek pedig mindannyian sikerrel vizsgáztak. *b.*) Pótvizsgát állott 1 tanuló szept. 8-án. *c.)* Magánvizsgálatra 43 tanuló nyert engedélyt. Intézetünknél szokatlan nagy szám; de magyarázható abból a körülményből, hogy iskolánk az 1916—17. évben szünetelt és ezek a vizsgák az elmaradt tanév pótlására szolgáltak. Aug. 27-én 11, 28-án 12, 30-án 7, szept. 7-én 3, szept. 20-án 2, 21-én 1, 22-én 3, 24-én 3 és okt. 3-án 1 tanuló állott vizsgálatot. (2043—1917. ig. t., 2742—1917. ig. t,, 6110., 6111., 6112., 6113—1917. p. sz., 3062., 3063., 3090—1917. ig. t. sz., 3183—1917. ig. t. sz. és 2257—1917. V. K. M. eln. sz. eng.)

3. **Változások és helyettesítések a tanári karban.** A brassói r. k. főgimnáziumhoz saját kérelmére áthelyezett Szlávik Ferenc helyébe a főtanhatóság Schweighoffer Tamást nevezte ki ideiglenes rendes tanári minőségben. Mánya Ferencet helyettes tanárnak erre az évre is alkalmazta.

A hadba vonult 7 tanár helyettesítése egész éven át igen nagy terhet rótt a tanári testületre; de a fokozott energiafogyasztással járó munkát elviselhetővé tette, hogy főtanhatóságunk ebben az évben az óratöbbletek díjazásáról gondoskodott. — Csató János dec. hóban meggyengült szemei pihentetésére 2 havi szabadságot kért, de csak egy pár hétig kellett helyettesiteni, mivel karácsonyi szünidőnk február 4-ig meghosszabbittatott. — Betegség és fontos családi ügy miatt rövidebb tartamú helyettesítések többször fordultak elő.

4. **Kitüntetés.** Kegyelmes főpásztorunk májusi látogatása alkalmával tanári testületünket kellemes meglepetésben részesítette, midőn egyik érdemes tagját, Csató Jánost a búcsuzás pillanatában az ifjúság és tanárok lelkes éljenzése között élőszóval szentszéki tanácsossá nevezte ki. Pár nappal később az okmány is megérkezett. (3680—1618. p. sz.)

Csató János, a földrajz és természetrajz tanára, intézetünknél 26 (Csíksomlyón 19 és Csíkszeredában 7) év óta eredményesen működik; szép tárgyait nagy tudással

és eredeti módszerrel tanitja. Kitüntetésében a tanári érdem elismerését üdvözöljük.

5. **Az ifjúság önképzése.** Az ifjúsági önképzőkör az 1916—17. tanévben szünetelt, mivel a román invázió folytán az előadások nem kezdődhettek meg.

Az 1917—18. tanévben az Önképzőkör Kádár Ferenc tanár vezetésével szeptember hó 13-án kezdette meg működését. — Az alakuló gyűlés a következőket választotta tisztviselőkül: Bodó Lajos VIII. o. t. elnök; Balázs József VIII. o. t. főjegyző; Rudits Lóránt VIII. o. t. titkár; Dóczy Lajos, Takács Lajos VIII., Fazakas Dénes, Xántus Vilmos VII. o. t. biráló bizottsági tagok; Szász Lajos VII. o. t. pénztáros; Orbán Ignác VII. o. t. aljegyző.

Az alakuló gyűlésen kívül volt 3 rendes és 1 díszgyűlés. 19 tanuló jelentkezett rendes, 27 pedig rendkívüli tagnak. A rendes tagok közül Baalázs J., Dóczy L., Lány F., Rudits L., Fejér F. VIII. o. t., Antal D., Antal F., Dobos J., Orbán J., Xántus V. VII. o. t. katonai szolgálatrai vonultak be. Szász Lajos VII. o. t. pedig meghalt.

A rendes gyűléseken elhangzott 8 szavalat. A szavalásban kitűntek Dobos Jenő és Fazakas Dénes VII. o. t.

A felolvasások száma 2. Mindkettő jegyzőkönyvi dícséretet kapott. — Felolvastak: Bodó Lajos VIII. o. t. és Xántus Vilmos VII. o. t.

Szabadelőadás egy volt.

Beszéd kettő hangzott el; mindkettőt az elnök mondotta, az egyiket rendes, a másikat díszgyűlésen. Ezen az egyetlen díszgyűlésen ünnepelte az ifjúság Tompa Mihályt és Arany Jánost születésök századik évfordulója alkalmából.

Dr. Csipak Lajos tanár úr 30 K jutalommal hírdetett pályamunkát „Az egyház világtörténeti hivatása" cimen. Beérkezett egy pályamű. Jutalmat nem nyert.

Dr. Frank Richard, törzsorvos, a cs. és kir. 603. sz. tábori kórház parancsnoka 20 és egy névtelen 30, együtt 50 koronával (ötven) koronával kivántak jutalmazni olyan eredeti (magyar nyelvü) értekezést, melynek tárgya a gyermek szeretete az anya iránt. Beérkezett egy dolgozat, mely szorgalmi dijul a jutalom felét nyerte. Szerzője Bodó Lajos VIII. o. t.

A kör az idén pályázatot nem hirdetett.

Az Önképzőkör számára egy folyóirat járt: Az Élet, Gyüléseken többször megjelent Kassai Lajos igazgató és a tanári testület több tagja.

Az Önképzőkör keretén kivül — az ifjúsági könyvtár használata mellett — a tanulók önmüvelését célozta a Vasárnapi Könyv-akció s a Zászlónk c. ifjúsági lap terjesztése. A Vasárnapi Könyvet hetenkint átlag 66 tanuló vásárolta meg, 4 pedig ingyen kapta. A Zászlónk 56 példányban járt. A Zászlónk kezelését Kádár Ferenc tanár, a Vasárnapi könyvét pedig Schweighoffer Tamás tanár végezte.

6. **Alkoholellenes mozgalom.** Az Alkoholellenes Egyesület ebben az évben életre nem kelt, de az alkoholellenes küzdelem nem szünetelt. Az oktatással kapcsolatban minden tanár felhasználta a kínálkozó alkalmat, hogy az ifjúságot felvilágositsa, mily káros az alkohol tartalmú italok élvezése a lelkiéletre és a testszervezetre. Megtették ezt különösen a vallástan, a bölcsészet, a magyar nyelv és irodalom, a természetrajz és az egészségtan tanárai.

7. **Párhuzamos osztályok, tantárgyfelosztás.** A rendszeresített három párhuzamos osztály ebben az évben is beállitandó lett volna, ha az internátus és finevelőintézet szünetelése miatt az ifjúság egy része különböző intézetekbe szét nem szóródik s ha intézetünk megfelelő számu helyiséggel és tanerővel rendelkezik. Helyiség és tanerő hiányában még az első osztály párhuzamosításáról is le kellett mondanunk, pedig 85 gyermeknek eredményes oktatása csaknem emberfeletti erőkifejtést kiván. Párhuzamosítás nélkül is szünetelni kellett a szépirás tanitásának és kénytelenek voltunk összevonni a VII. és VIII. osztályos német, latin, görög nyelvet, a görögpótló irodalmat és görögpótló rajzot.

8. **Iskolánk elhelyezkedése a tábori kórházban.** A gimnázium épületében vendégek vagyunk. A mi céljainkra kevés hely jutott. Emiatt az elhelyezkedés nem történt nehézségek nélkül. A természettani előadó terem szolgált az I. osztály tantermául, a természettani szertár-

ban a VII. s a tanári dolgozó szobában a VIII. osztályt, a philológiai és szépművészeti muzeumban pedig a VI. osztályt helyeztük el. Ebben a három helyiségben hosszu asztal mellett ültek családiasan a tanulók tanáraikkal együtt. A tanári könyvtár olvasószobája görögpótló terem, a könyvtárőr szobája pedig tanácskozó terem gyanánt szolgált.

9. **Tanári értekezletek.** Alakuló értekezletünket aug. 24-én tartottuk. Ezen kivül volt az év folyamán 13 rendes és 16 rendkivüli értekezlet. A rendeseken az előírt ügyeket tárgyaltuk, a rendkivülieken pedig az időközben felmerült ügyeket, pl.: a febr.—márciusi és áprilisi tanfolyamok tantervét, az ifjúság katonai kiképzését; iskolai ünnepélyeinek rendjét, anyagi helyzetünk javitását célzó inditványokat, fegyelmi ügyet, rendkivüli időben való felvétel és magánvizsgák engedélyezése iránt benyujtott kérelmek véleményezését stb.

10. **Hivatalos látogatás.** Püspök urunk őnagyméltósága, székhelyi Majláth Gusztáv Károly gróf, az erdélyi összes iskolák és nevelőintézetek legfőbb igazgatóra, valóságos belső titkos tanácsos stb., stb. ebben az évben is meglátogatta intézetünket. Május 23-án érkezett s az üdvözlés után nyomban hozzá fogott az ifjúság gyóntatásához. Másnap áldoztatott és 100 tanulót a bérmálás szentségében részesített. Szombaton, 25-én, mindenik osztályt meglátogatta s az ifjakat tiszta életre és szorgalmas munkásságra buzditotta.

11. **Fontosabb rendeletek.** *a.*) A magánvizsgálatok véleményezésénél követendő eljárást irja elő a főtanhatóság. 274—1918. p. sz. 97—1818. ig. t. sz.

b.) A hadseregnek fehérneművel vagy alsóruhával való ellátása céljából gyüjtést rendel el a vall. és közokt. ü. miniszter 1727—1917. eln. sz. a.

c.) Schweighoffer Tamást ideiglenes helyettes tanárnak kinevezi a főtanhatóság. 6625—1917. sz.

cs.) Hősi halált haltak emlékének megőrzése és a hazafias érzés ápolása céljából gyászünnepélyt rendel el a V. K. M. 141603—1017. V.

d.) A tanuló ifjúság katonai előkészítésére vonatkozó miniszteri rendeletet közli a fthg. 8282—1917. sz.

e.) Harangok és csengőknek hadi célokra való átengedése tárgyában kiadott miniszteri rendeletet közli a tankerületi főigazgató. 6346—1917. sz.

é.) Fiu középiskolába osztályonkint 68-nál több tanuló fel nem vehető. V. K. M. 172068—9917. V. sz.

f.) Karácsonyi szünidő meghosszabbitását elrendeli a főtanhatóság. 30—1918. ig.

g.) Az anya- és csecsemő védelemnek a tanítás tervébe való beillesztésére vonatkozó miniszteri körrendelet foganatositását elrendeli a fthság 106—1918. sz.

y.) Az első félévi értesitő kiadásának febr. végére való halasztására vonatkozó miniszteri rendeletet közli a tanker. főigazgató.

h.) Katonai szaktárgyak tanítására tanfolyamot rendel el a V. K. M. 185,641—1917. sz.

i.) Népfelkelői szolgálatra alkalmasnak talált, valamint már előbb katonai szolgálatra bevonult ifjak tanulmányai folytatására a V. K. M. febr., márc. és április havára tanfolyamot rendel el. 7—1918. eln. sz. 680—1918. eln. sz., 1629—1918. eln. sz., 2304—918. eln.

j.) Magántanulók évközi vizsgálatának véleményezése korlátozandó. 429—1918. ig. t.

k.) Járvány okából történő iskolabezárás feltételeit szabályozó miniszteri rendeletet közli a fthsg. 1227—1918. sz.

l.) Hadi özvegyek, árvák és rokkantak összeirására felsőbb osztályu tanulóknak igénybevétele tárgyában kiadott miniszteri rendelet. 2140—1918. eln. sz.

m.) Április havi népfelkelői pótszemlén alkalmasnak talált tanulók részére május havára tanfolyam rendeltetik el. V. K. M. 5280—1918. eln. sz. 74512—1918. V. sz.

n.) Zita királynénk születésnapja évfordulóján (máj. 9-én) tartandó ünnepélyre vonatk. miniszt. rendeletet közli a tanker. főigazgató. 906—1918. főig. sz.

ny.) A tanév befejezésére vonatkozó miniszt. rendeletet közli a fthtsg. 1384—1918. ig. t.

o.) Hazatérő hadifoglyaink helyzetének javitására gyüjtést rendel el a V. K. M. 3895—1918. eln. sz.

p.) Testnevelési tanfolyamban való részvételre felhivás 1520—1918. ig. t.

r.) Értesítők szerkesztésében érvényesitendő takarékosságra vonatkozó miniszt. rendeletet közli a főig. 1086—1918. fthsg.

s.) A szegény szenvedő gyermekek javára rendezendő gyüjtésre vonatkozó miniszteri rendeletet közli a tanker. főig. 1179—1918.

t.) Állami fizetés-kiegészitésben részesülő nem állami igazgatók, tanárok és tornatanítók kimutatását (Rangsorát) megküldi a V. K. M.

v.) Tanfolyamos éretts. vizsgálaton javitóvizsgálatra útasított katona tanulóknak a V. K. M. engedélyezi, hogy ugyanazon intézetnél javíthassanak. 82741—1918. V.

12. **Tanulmányi kirándulások.** Nagyobb tanulmányi kirándulásra a háborus viszonyok között, különösen itt a keleti határszélen gondolni sem lehetett; de a tanárok, az ifjúság ismereteinek gyarapitására kisebb kirándulásokat tartottak. Brassai és Csató tanárok vezetése alatt volt a VI osztálynak geologiai kirándulása a Marosfőhöz. — Voltak növénytani és állattani kirándulások. Több csoportba osztva tanáraik vezetése alatt megtekintették a tanulók a katonai repülőteret, a hangárokat, a repülőgépeket és ezek felszerelését; kirándulásszerüleg megtekintették végül az ellenséges repülők elhárítására berendezett ágyutelepet (üteget).

13. **Röngten előadás.** A VII. és VIII. osztály iskolai tanulmányainak kiegészitésére szolgált a 603. sz. tábori kórház parancsnokának, dr. Frank Richard törzsorvos úrnak febr. 14-én d. u. 3 órakor tartott Röntgen-előadása. Először ismertette a Röntgen-fény történetét; majd annak előállítására és kórházi alkalmazására szolgáló gépezetet és felszerelést. Előadását kisérletekkel és felvételekkel fejezte be. Az igen érdekes és tanulságos előadásért e helyen is szivesen mondok köszönetet.

14. **Iskolai ünnepségek.**

a.) Október 9-én, az ellenség kiüzésének s vármegyénk felszabadulásának évfordulóján nemzeti lobogó alatt

a tanári testület és ifjúság kivonult az 1916. évi szeptember 13-án elesett Veréb István huszár sírjához. — A Himnusz eléneklése után az igazgató rövid beszédben kifejtette a nap jelentőségét s az ifjúságot tettekben nyilvánuló hazaszeretetre és hazánk védelmében elesett hősök tiszteletére és emlékök megőrzésére buzditotta. A beszéd elhangzása után az egyes osztályok képviselői előléptek és tisztelgő meghajlással egy-egy fenyőlombot osztályuk nevében a sírdombra helyeztek. A Szózat eléneklése után visszavonult az ifjúság az intézetbe.

b.) Nov. 4-én, Királyunk őfelsége nevenapján a hadsereg-parancsnok vezérkarával és a meghivott hatóságokkal intézetünk házi kápolnájában hallgatott szent misét.

c.) Nov. 6-án a hősi halált haltak emlékezetére tartottunk a hadvezetőséggel és a meghivott közönséggel hazafias gyászünnepélyt.

Az ünnepélyes gyászisteni tisztelet után ünnepi beszédet mondott Kádár Ferenc tanár és az intézetnek a háboruban áldozatul esett növendékeiről emlékezett meg Kassai Lajos igazgató. — Énekelt az ifjúság és műdarabokat játszott a katonazenekar.

d.) Nov. 11-én Szent Imre herceget, a magyar ifjúság védőszentjét ünnepeltük, Wagner Sándor tanár mondott ünnepi beszédet.

e.) Március 15-én 1848. évi március 15-ikének emlékét ujitottuk fel. Mánya Ferenc tanár mondott tájékoztató és buzdító beszédet. — Ezen a napon az ifjúság és a tanári testület megjelent a vármegye dísztermében a társadalom által rendezett hazafias ünnepélyen. Itt *Wagner Sándor* tanár fejtette ki a nap jelentőségét, ostorozta a háboruval felszinre jutott és elharapódzott társadalmi hibákat s buzdított önzetlen hazaszeretetre

f.) Április 11-én a 48-as törvények szentesitésének emlékét ünnepeltük. Kassai Lajos igazgató ismertette a törvény szentesités jelentőségét és buzditotta törvénytiszteletre az ifjúságot.

g.) Május 9-én felséges királynénk születése évfordulójának szenteltünk ünnepet. Az ünnepi beszédet Schweig-

hoffer Tamás tanár mondotta, Zsögön Zoltán I. és Balló István IV. oszt. tanulók pedig szavaltak.

h.) Pünkösd szombatján, május 18-án, tartottuk a békenapot és a természet védelmének napját. Az intézet igazgatója a háboru pusztitásainak ellentéteképpen ismertette a béke áldásait, s a természet szépségének rajzolása után az ifjúságot a lelki béke ápolására és a természet védelmére buzditotta.

Ünnepélyeink során felemlítésre méltónak tartom, hogy szeptember 4-én a vármegyeháza előtt a katonai és polgári hatóságokkal együtt királyunk Őfelsége előtt tisztelegtünk. Ő felsége leereszkedő megszólításával tisztelte meg az igazgatót, meleg érdeklődéssel kérdezősködött a gimnázium épületének sorsáról, a tanárok számáról s a beiratkozott és hadbavonult tanulókról, valamint az ellenséges betörés által okozott károkról.

Szintén az iskolai ünnepségekkel kapcsolatban kell megemlékeznem arról, hogy városunk nehány alsóbb osztályu tanulója Biró Antal, Magyari Gyula, Biró Sándor és társai a karácsonyi és húsvéti szünidő alatt rokonaik és ismerőseik körében jótékonycélu színi előadást rendezetek és a 270 korona tiszta jövedelmet azzal a kijelentéssel adták át nekem, hogy azt vármegyénk védelmében elesett és városunk határán pihenő honvédek sírjainak gondozására ajánlják fel.

15. **Vallás-erkölcsi állapot.** Ifjuságunk a téli hónapok kivételével mindennap testületileg vett részt a szent misén a tanárok kiséretében. — Vasár- és ünnepnapokon szentmise előtt a kápolnában exhortáció volt. — A rendes szóbeli és érettségi vizsgát követő napon a végzett kath. növendékek hálaadó isteni tiszteletre jelentek meg.

A kath. vallásu ifjak a tanév folyamán négyszer végeztek szent gyónást és áldozást együttesen; a tanév elején (szept. 15-én), az adventi (dec. 7.) és nagybőjti (március 12-én) időszakban és pünkösd után (május 23-án). Hamvazó szerdán az ifjúság és a tanári testület misét hallgatott és hamvazásban részesült.

Március hóban (20—23.) lelkigyakorlatot tartottunk.

A négy felső osztály szónoka és lelki vezetője volt dr. Csipak Lajos tanár, a négy alsóé pedig Petres Kálmán, csíksomlyói segédlelkész. Ennek végén az ifjúság tanáraival együtt gyónt és áldozott.

16. **Fegyelmi állapot.** Az ifjúság legnagyobb része erkölcsi viselet tekintetében a jogos várakozásnak megfelelt. Azonban nem titkolhatom el, hogy a menekülés viharos élete, az egy évi szünetelés, sok szülő kedélyének a háboru okozta kétségbeejtő állapotok között való eldurvulása és a polgári házakhoz beszállásolt katonákkal való érintkezés kellemetlen nyomokat hagyott az ifjuság lelkén. Zajos durvaság mutatkozik a külső viselkedésben s könnyelműség, fásultság a kötelességekkel szemben.

Komolyabb fegyelmi eljárás két izben fordult elő. Az intézet egyik gyüjteményének megkárositására irányuló kisérlet tárgyában az igazgató tartott vizsgálatot. Ennek következményeképen egy tanuló kimaradt az iskolából, három pedig a magaviseletből az I. ellenőrző értekezleten megrovásban részesült. — Duhaj viselkedés miatt a VII. és VIII. osztály tanári szék elő idéztetett.

17. **Egészségi állapot.** Minthogy a háborus viszonyok miatt a gimnáziummal kapcsolatos bennlakásokban az ifjúság elhelyezhető nem volt, az egyes betegedési esetek számontartása dr. Kolonics Dénes iskola-orvosnak nem állott hatalmában. Annyi bizonyos, hogy heveny fertőző bántalom az egész éven át csak egyszer fordult elő; a beteg a 609. sz. tábori kórházban nyert elhelyezést és a betegség kedvező lefolyásu volt. A Gondviselés különös kegyének kell tulajdonitanunk, hogy itt, a hol az iskola maga is kórházban nyert elhelyezést, s a hol az intézet gazdasági épületében és az udvaron épített barakokban állandóan fertőző betegségben szenvedő betegeket ápoltak, az ifjúság egészséges maradt.

Bőrbántalmak és könnyebb betegségi esetek csak az év elején fordultak elő.

Az ellenségtől, vagy a mi katonáinktól eldobott puskatöltények elrobbanása azonban egy pár esetben komolyabb testi sérülést okozott. Egy I. osztályos a balszemét és egy III. osztályos tanuló két ujját veszitette el.

Tanév elején az iskolaorvos megtartotta az előírt szemvizsgálatot, de egy idült és egy könnyebb jellegü szemgyuladáson kivül más bajt nem talált.

18. **Haláleset.** Nemcsak vármegyénk érdemes főjegyzőjét és családját, hanem intézetünket is gyászba borította az a szomoru esemény, hogy egy vigyázatlanul kezelt forgópisztoly golyója Szász Lajos, főgimn. VII. osztályos tanuló életét folyó évi január hó 25-én kioltotta. Szelid, jó fiu volt. Birta társai szeretetét és tanárai rokonszenvét. — Január 27-én temettük a város nagy részvéte mellett. Társai koszorut helyeztek koporsójára és Fazakas Dénes mondott a sírnál búcsuszót. Nyugodjék az Úrban csendesen!

19. **A tanulók lakásviszonyai és élelmezése.** — Minthogy a bennlakásokat tábori kórházak foglalták le, a távolabbról jött ifjúságnak Csíkszeredában, Csíktaploczán és Várdotfalván magánlakásokban kellett elhelyezkednie.

Az elszállásolás átlag megnyugtatólag sikerült; csak négy lakás volt túlságosan zsufolt, de a háborus viszonyok miatt ezt is türnünk kellett. A termelő szülők gyermekeinek élelmezése elég kedvező volt, mert kenyeret, főzeléket és az ételek előállításához szükséges cikkeket hazulról szállították. Fütő és világitó anyagról szintén a tanulóknak kellett gondoskodniok. Lakásért, tisztogatásért és az ételek elkészitéseért havi 30 koronát kellett fizetniök. Nem termelők helyzete sokkal nehezebb. Havi 150 K kifizetése — kevés kivétellel — majdnem elviselhetetlen gondot okozott. Emiatt két tanuló az iskolából ki is maradt. —

20. **Adományok gyüjtése intézetünkben hivatalos rendeletre és társadalmi felhivásra** igen szép eredménynyel járt. Illetékes helyről tudom, hogy intézetünk ebben a tekintetben vezető helyen állott. Sorban bemutatom:

1. Katonák karácsonyára	135 K 36 f.
2. Szurmay-alapra	96 K 67 f.
3. Zitta-leány otthon javára	151 K 72 f.
4. „Vas Székely"-szoborra	146 K 58 f.
5. Hazatérő hadifoglyok javára .	146 K 38 f.

6. Hősi halált haltak emlékére .	398 K — f.
7. Anya és csecsemő védő mozgalom javára (lev. lapokra)	47 K — f.
8. A „Király esküje c. műlap 20 példányáért .	40 K — f.
9. József királyi herceg Szanatórium-egyesülete javára	30 K 76 f.
10. Szegény szenvedő gyermekek javára	41 K — f.
Összesen :	1233 K 47 f.

Más pontban már említettem a helyi honvéd-síralap javára tartott 2 színielőadás jövedelmét és „Iskolánk és a háboru" cim alatt tüntetem fel a hadikölcsön jegyzések ez évi eredményét.

21. **Vizsgálatok a tanév végén.** Minthogy a tanévvégi osztályvizsgálatok mellőzését a V. K. M. úr 43.058—1918. V. sz. alatt elrendelte, csak a rendes VIII. oszt. tanulók osztályvizsgájáról és a magánvizsgálatokról kell e helyen említést tennem. Egy VI. oszt. katona tanuló ápril 30-án, egy VII. oszt. május 4-én és egy VII. oszt. május 6-án tett sikeres magánvizsgálatot. — Egy fiu és 3 leány VIII. osztályos magánvizsgálatát 11-én tartottuk; 6 alsóbb osztályú magántanuló pedig írásbelire junius 6-án és szóbeli vizsgálatra junius 7-én állott. — A VIII oszt. rendes tanulók osztályvizsgája május 13-án volt.

A tanfolyam vizsgálatokról és a rendes érettségi vizsgálatról más helyen lesz szó.

22. **A tanítás eredménye.** Erről a tárgyról maga helyére illesztett táblázatos kimutatás részletes képet ad. Általánosságban azonban fájdalommal kell kijelentenem, hogy a tanítás eredménye egy-két osztályt kivéve kevésbé kielégitő. Ennek némi magyarázatát abban találom, hogy az első félévben igen közel voltunk a keleti fronthoz. — Tehergépkocsik dübörgése, repülők berregése, az ellenséges repülőket üldöző ágyuüteg működése, a mindennapi zenés katona-temetés stb., stb. izgatólag és zavarólag hathatott az ifjak lelkére és idegzetére. A munkakedv csappanását okozhatta, hogy a hatósági liszt kiosztása néha akadályokba ütközött és vagy igen kis adag jutott (1 hó-

napra 1 személyre 1 kiló liszt) vagy voltak családok, a hol napokig nem volt kenyér. — A téli hónapokban a világító anyag hiánya is igen komoly akadályt gördített a tanulás elé. Sok diák a maga táplálására szánt tojást katona-konyhákra adta petroleumért cserébe.

A bajok állandó és legfőbb forrása pedig az volt, hogy 300 tanuló közül 175 vidékről járt 3, 4, 5 kilóméter távolságról. Sőt volt egy (csikszentkirályi), a kinek naponkint oda és vissza 14 kilóméter útat kellett megtennie. — Fáradtan ért iskolába, kimerülten jutott haza ezek legnagyobb része. Iskolában figyelni és otthon tanulni nem tudott.

23. **A tanév bezárása.** Rendkivüli intézkedések folyományaképpen a tanévet junius 15-én zártuk be Te Deummal és ünnepi szent misével. Az ifjúsághoz az igazgató intézett beszédet és kiosztotta a jutalmakat.

24. **Iskolánk és a háború.** A gimnázium épülete, melyet 1916. évi november 14-én a 603. és 609. sz. tábori kórházak foglaltak le, ebben az évben is a hadi egészségügyet szolgálta tornacsarnokával együtt. Minthogy a gimnázium és az azzal kapcsolatos internátus és finevelőintézet egységes épülete parkjával, tágas udvarával, magányos elhelyezkedésével, villanyvilágitásával, tiszta és bőívóvizü kútjával, vízvezetékével, kádas és betonmedencés két fürdőjével tábori kórház céljaira igen alkalmas és a mi leégetett s különben is kicsiny városunkban pótolhatatlan volt, a vezetőség — élén József kir. herceg őfensége — hallani sem akart arról, hogy az intézet épülete eredeti céljainak visszaadassék. Épen azért csak a földszint északnyugati és az I. emelet délnyugati sarkának visszaadását kértem. Megtörtént. Ezt a két sarkot könnyen elszigetelhettük a kórháztól és igy a tanulóknak a betegekkel való érintkezés lehetetlen volt.

A tanárságra ez a háborus év is nagy terhet rótt, mivel a hadbavonult hét tanárnak helyettesítését az itthon maradt tiz tanárnak kellett ellátnia. — Ezek között volt öt tanár, akik a népfelkelői szolgálat alól nélkülözhetetlenség címén felmenttettek.

A tanulók sorából a január és április havi népfelkelői pótszemlék nehányat kiemeltek és fegyveres szolgálatra kényszerítettek, éspedig a VI. osztályból: Mánya Lászlót; a VII. osztályból: Antal Ferencet, Antal Rezsőt, Dobos Jenőt, Orbán Ignácot, Péterffy Sándort és Xántus Vilmost; a VIII. osztályból: Balázs Józsefet, Dóczy Lajost, Fejér Ferencet, Lányi Ferencet és Rudits Lórántot. — A háború a VII. és VIII. osztály be nem sorozott tanulóinak is kárt okozott, mivel a V. K. M. 7—1918. eln. sz. intézkedésével az 1899. és 1900. évben született s katonai szolgálatra alkalmasnak talált ifjak részére elrendelt előkészítő tanfolyam a tanítás menetét két ízben (februárban és áprilisben) is megszakította.

Tanulóinknak a háborúval kapcsolatos áldozatkészségéről tanuskodó gyüjtések eredményéről más helyen számoltam be. Itt csak a VII. hadikölcsön sikerének biztositására hozott áldozatot említem fel. Az I., II., IV. osztály 100, az V., VIII. osztály 100 és a III. osztály 50 koronát jegyzett, egy III. oszt. tanuló, Winkler Miksa külön 50 koronát. — A VII. hadikölcsön ügyét a tanárok is támogatták, a mennyiben Mánya F. 50, Csató János 300, dr. Csipak L. 500, Kádár F. 500, Stoiber O. 400 és Kassai Lajos 500 koronát jegyzett.

II.

Az intézet személyzete.

Igazgató:

Kassai Lajos, erd. egyházm. pap, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, tanította a filozófiai propedeutikát a VIII. o.-ban heti 3, és a vallástant a II. és III. o.-ban heti 2—2 órában. Heti óráinak száma 7. Tanít 1886 óta. —

A rendes tantárgyak tanárai.

Antal Áron, világi, a történelemből és latin nyelv-

ből képesített r. tanár. Tanít 1906 óta. 1914. aug. 1. óta katonai szolgálatot teljesit.

Borcsa Gergely, világi, a mennyiségtan- és természettanból képesített r. tanár. Tanít 1911 óta. 1914. aug. 1. óta katonai szolgálatot teljesít. 1916. jun. 4-től hadifogoly Oroszországban.

Brassai Károly, világi, a rajzoló geometriából és a művészi rajzból képesített r. tanár, a rajzszertár őre, tanította a mennyiségtant az I. és II., a rajzoló geometriát az az I—IV. s a görögpótló rajzot az V—VIII. o.-ban heti 24 órában. Tanít 1900 óta.

Buszek Gyula, világi, a történelemből és a földrajzból képesített r. tanár. Tanít 1911 óta. 1914. aug. 1. óta katonai szolgálatot teljesít.

Csató János, erd. egyházm. pap, a földrajz- és természetrajzból képesített r. tanár, a természetrajzi szertár őre, tanította a természetrajzot az I., IV—VI. és a földrajzot az I. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1892 óta.

Dr. Csipak Lajos, erd. egyházm. pap, bölcsészetdoktor, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, az internátus és finevelőintézet igazgatója, a VII. o. főnöke, exhortator, értekezleti jegyző, tanította a vallástant az I. és IV—VIII., a mennyiségtant a IV. és a latin nyelvet a VII—VIII. osztályban heti 20 órában. Tanít 1912 óta.

Ferencz Gyula, világi, a magyar, latin és görög nyelvből képesített r. tanár. Tanít 1904. óta. 1914. aug. 1. óta katonai szolgálatot teljesít.

Sz. Fülöp Elek, világi, a testgyakorlásból képesített r. tanár. Tanít 1911 óta. 1914. aug. 1. óta katonai szolgálatot teljesít.

Iványi Antal, világi, a latin és görög nyelvből képesített r. tanár, a kölcsönkönyvtár kezelője, a IV. o főnöke, tanította a latin nyelvet a IV. s a görög nyelvet az V—VIII. osztályban, heti 20 órában. Tanít 1902 óta.

Kádár Ferenc, világi, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, a tanári könyvtár őre, az önképzőkör vezetője, az I. o. főnöke, tanította a magyar nyelvet az I. és VIII. o., a latin nyelvet az I. s a görögpótló irodalmat a

VII—VIII. és a történelmet a IV. osztályban, heti 19 órában. Tanít 1910 óta.

Mánya Ferenc, világi, a latin nyelvből és történelemből alapvizsgás h. tanár, a történelmi és földrajzi szertár, az érem- és régiségtár és az ifjusági könyvtár őre, a II. o. főnöke, tanította a történelmet V—VIII., a földrajzot a II. o.-ban, a magyar és latin nyelvet a II. osztályban, heti 26 órában. Tanít 1915 okt. 1 óta.

Mayer János, világi, a magyar és német nyelvből képesített r. tanár. Tanít 1902 óta. 1914. aug. 1. óta katonai szolgálatot teljesit.

Rés Jànos, erd. egyházm. pap, r. vallástanár. Tanít 1907 óta. 1916. jul. 2-ika óta tábori lelkész.

Schwelghoffer Tamás, világi, a magyar és latin nyelvből képesített ideiglenes rendes tanár, az V. osztály főnöke; tanította a IV., V. és VI. oszt.-ban a német nyelvet heti 3—3 órában, az V. o.-ban magyar nyelvet heti 3 és latin nyelvet heti 6 órában. VI. o.-ban görögp. irodalmat heti 3 órában. Heti óráinak száma 21. Tanít 1917. okt. 1 óta.

Stoiber Ottó, világi, a magyar és latin nyelvből képesitett r. tanàr, a Kiránduló Egyesület vezetője, a III. o. főnöke, tanította a magyar és a latin nyelvet a III., a német nyelvet a III. és VII—VIII. és görögpótló irodalmat az V. o.-ban heti 20 órában. Tanít 1902 óta.

Venczel József, világi, a mennyiségtan- és természettanból képesitett r. tanár, okl. gyorsirás tanár, a természettani és pszichofizikai szertár őre, a VIII. o. főnöke, tanította a földrajzot a III., a mennyiségtant a III., V—VIII., a természettant a VII—VIII. o.-ban heti 26 órában. Tanít 1911 óta.

Wagner Sándor, világi, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, a filológiai szertár őre, a VI. ó. főnöke, tanította a magyar és latin nyelvet a VI., a magyar nyelnyelvet a IV. és VII. s a történelmet III. o.-ban heti 18 órában. Tanít 1893. óta.

A rendkivüli tantárgyak tanàrai.

Brassai Károly, tanította a művészi rajzot heti 2 órában.

Kádár Ferenc, tanította a francia nyelvet heti 2 órában.

Kolonics Dénes dr., világi, egyetemes orvostudor, körorvos és államvasúti orvos, okleveles középiskolai egészségtanár és intézeti orvos, tanította az egészségtant heti 2 órában. Tanít 1901 óta.

Venczel József, tanította a gyorsírást heti 2 órában.

Hitoktatók.

Takàcs Károly, ref körlelkész, tanította a ref. és ág. hitv. ev. vallásuaknak a vallástant.

Glassner Jakab, izr. főrabbi, tanította az izr. vallásuaknak a vallástant.

Intézeti alkalmazottak.

Balázs István, özv. Ozsváth Lászlóné és Nagy István.

III.

A tanítás anyaga.

A.) Rendes tantárgyak.

I. OSZTÁLY:

Osztályfőnök: KÁDÁR FERENC.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Nagyobb katekizmus. — Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Magyar nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Prónai Antal, Magyar olvasókönyv. I. r. Bartha József, Magyar nyelvtan, Olvasmányok: Az olvasókönyv prózai és költői olvasmányai. A költőiek közül többet könyv nélkül is betanultak. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Kádár Ferenc.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Fodor Gyula és Székely István, Liber Sexti. I. r. A latin szöveg egy része könyv nélkül is. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Kádár Ferenc.

Földrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Kőrösi Albin, Föld-

rajz. I. r. Lange—Cherven, Iskolai atlasz. — Az alapismeretek után Magyarország ismertetése. Tanította: Csaló János.

Természetrajz, heti 2 óra. Tankönyv: Ormándy Miklós, Természetrajz I. r. — Bevezetés a természeti tárgyak szemlélésébe és közönségesebb gyümölcsformák, háziállalok és mezei növények megismerletése. Tanította: Csaló János. —

Mennyiségtan, heti 4 óra. Tankönyv: Mérey Gyula, Számtan. I. r. — Számolás, a négy művelet egész számokkal és törtekkel. Időszámítás, mértékek, pénzek. Közönséges tört átalakítása tizedes törtté. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Brassai Károly.

Rajzolò geometria, heti 3 óra. Tankönyv: Huszka József, Rajzoló geometria. I. r. — A síkidomok kerülete és területe, síkdiszítmények rajzolása és színezése. Tanította: Brassai Károly.

II. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: MÁNYA FERENC.

Vallástan, heti 3 óra. Tankönyv: Nagyobb katekizmus. Pokorny Emánuel, Ó-szövetségi bibliai történetek. — Tanította: Kassai Lajos.

Magyar nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Prónai Antal, Magyar olvasókönyv. II. r. Bartha József, Magyar nyelvtan. — Az olvasókönyvben levő prózai és költői olvasmányok, melyek közül néhány könyv nélkül is. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Mánya Ferenc.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint az I. osztályban. — Olvasmányok: A tankönyvben előforduló latin és magyar olvasmányok nehány kivételével. A latin szöveg szebb részei s három olvasmány teljesen könyv nélkül is. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Mánya Ferenc.

Földrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Kőrösi Albin, Földrajz. II. r. Lange—Cherven, Iskolai atlasz. — Európa Ázsia és Áfrika. Tanította: Mánya Ferenc.

Természetrajz, heti 2 óra. Tankönyv: Ormándy Miklós, Természetrajz. II. r. — Állattan és növénytan. Tanította: Csató János.

Mennyiségtan, heti 4 óra. Tankönyv: Mérey Gyula, Számtan. II. r. — Az első osztály tananyagának ismétlése. Számolás, rövidített szorzás és osztás. Egységrehozatal. Százalékszámítás. Arányok. Aránypárok. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Brassai Károly.

Rajzoló geometria, heti 3 óra. Tankönyv: Huszka József, Rajzoló geometria. II. r. — Mértani testek ismertetése, rajzolás és festés természet után. Tanította: Brassai Károly.

III. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: STOIBER OTTÓ.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Nagyobb katekizmus. Pokorny Emánuel, Új-szövetségi bibliai történetek. Tanította: Kassai Lajos.

Magyar nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Prónai Antal, Magyar olvasókönyv. III. r. Bartha József, Rendszeres magyar nyelvtan. — Olvasmányok: Prózai és költői olvasmányok. Könyv nélkül tanultak nehány költeményt. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. — Tanította: Stoiber Ottó.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Fodor Gyula és Székely István, Liber Sexti. II. r. — Válogatott olvasmányok. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Stoiber Ottó.

Német nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Schuster Alfréd, Német nyelvtan direkt módszer alapján. I. r. — Olvasmányok fordítása és beszélgetés. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Stoiber Ottó.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Ujházy László, A magyar nemzet történelme. I. r. — Tanította: Kádár Ferenc.

Földrajz, heti 2 óra. Tankönyv: Kőrösi Albin, Földrajz. III. r. Vörös Cyrill, A fizikai és mathematikai földrajz elemei. — Amerika és Oceánia. Föld és hold alakja, főbb mozgásai, fényváltozásai stb. Tanította: Venczel József.

Mennyiségtan, heti 3 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint a II. osztályban. — Összetett arányok és aránypárok. Összetett hármasszabály. Kamatszámítás. Váltó és értékpapírok. Középérték számítás. Arányos osztás. Vegyítési szabály. Arany és ezüst számítás. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Taní otta: Venczel József.

Rajzoló geometria, heti 2 óra. Tankönyv: Huszka József, Rajzoló geometria. III—IV. r. — Síkidomok szerkesztése, síkdiszítmények vázolása. Tanította: Brassai Károly.

IV. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: IVÁNYI ANTAL.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Pokorny Emánuel Katholikus szertartástan. — Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Magyar nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Bartha—Prónai, Stilisztika. Arany Toldija, magyarázta Lehr A. — Magánolvasmányok: Szemelvények Mikes Kelemen Törökországi leveleiből. Kisfaludy K., Mátyás deák. Könyv nélkül tanultak a Toldiból s más költeményeket. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: Wagner Sándor.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint a III. osztályban. — Olvasmányok: *a.*) Prózaiak: Caesar Commentarii de bello Gallico c. művéből a 29—64 c. (Kevés kihagyással). *b.*) Költőiek Ovidius Metamorphoses c. művéből. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Iványi Antal.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint a III. osztályban. — A tankönyv olvasmányaiból szemelvények. Könyv nélkül három költői olvasmány, a közmondásokból három csoport és prózában egy mese. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Schwelghoffer Tamás.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Ujházi László, A magyar nemzet történelme. II. r. — Tanította: Kádár Ferenc.

Természetrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Pintér Pál, Növénytan. — Tanította: Csató János.

Mennyiségtan, heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid.

Algebra. — Alapfogalmak. A négy alapművelet. Elsőfokú egy ismeretlenű egyenlet. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Rajzoló geometria, heti 2 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint a III. osztályban. — A különféle görbék szerkesztése. Renaissance és magyar síkdiszitmények vázolása. Tanította: Brassai Károly.

V. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: SCHWEIGHOFFER TAMÁS.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Schütz Antal, Katolikus hittan. — Az apostoli hitvallás ágazatainak magyarázata és bizonyítása. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Bartha—Prónai Retorika. — Olvasmányok: A tankönyv szemelvényei és magánolvasmányok: Jókai Mór, Az új földesúr. Arany János, Toldi estéje. Zrinyi, A török áfium . . . Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: Schweighoffer Tamás.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Szemelvények P. Ovidius Naso műveiből, magyarázta Cserép József. Ciceronis De imperio Cn. Pompei et Pro A. Licinio Archia, magyarázta Köpesdi Sándor. Cserép József. Római régiségek és irodalomtörténet. — Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Schweighoffer Tamás.

Görög nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Dr. Maywald József, Görög nyelvtan és Görög olvasókönyv. — Szemelvények az olvasókönyvből. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Iványi Antal.

Görögpótló irodalom, heti 3 óra. Tankönyv: Prónai Lajos dr., Görögpótló irodalmi olvasmányok. I. kötet. — Olvasmányok: Az olvasókönyvben levő összes költői és prózai szemelvények. Könyv nélkül tanulták a Bujdosó Rákóczi c. verset. Félévenként egy írásbeli dolgozat. — Tanította: Stoiber Ottó.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. — Mértani testformájú tárgyak vázolása és árnyalása természet után különböző technikában. Egynehány órán át vázolás a szabadban. Rajzolás emlékezetből. Ó-kori műemlékek ismertetése 6 órában. Tanította: Brassai Károly.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Schuster Alfréd, Német nyelvtan direkt módszer alapján. II. rész. — Olvasmányok: Szemelvények a tankönyvből. Könyv nélkül apróbb költői olvasmányok. — Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Schweighoffer Tamás.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Vaszary-Németh, Világtörténelem. I. r. — Az ó-kor története. — Tanította Mónya Ferenc.

Természetrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Krisch I., Állattan. Tanította: Csató János.

Mennyiségtan, heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid, Algebra. Borosay Dávid, Geometria I. r. — A több ismeretlenű határozott egyenletek megfejtési módjai. Gyökmennyiségek, négyzetgyök, köbgyök. Másodfokú egyenlet. Egyenesek, szögek, síkidomok, összeillőség, hasonlóság és az ezen alapuló tételek. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Venczel József.

VI. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: WAGNER SÁNDOR.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Schütz Antal, Katolikus erkölcstan. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Bartha—Prónai, Poétika. — Iskolai olvasmányok: A tankönyv nyujtotta epikai és lírai szemelvények. Magánolvasmányok: Arany J., Toldi szerelme. Vörösmarty, Zalán futása. Sophokles: Elektra. Kisfaludy K., Csalódások. Könyv nélkül 7 költemény. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: Wagner Sándor.

Latin nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szemelvények Titus Livius római történetéből, magyarázta Kalmár Elek. Szemelvények Publius Vergilius Maro Aeneiséből, magyarázta Cserép József. Cserép József, Római régiségek és irodalomtörténet. — Könyv nélkül az Aeneisből egy pár szebb részlet. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Wagner Sándor.

Görög nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Dr. Maywald

József, Görög nyelvtan. Geréb József, Szemelvények Xenophon, Herodotos és Platon műveiből. Boros Gábor, Szemelvények a görög lantos költészet remekeiből. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Iványi Antal.

Görögpótló irodalom, heti 3 óra. Tankönyv: Kincs Gyula, Szemelvények a görög líra és a vele kapcsolatos magyar klasszikus költészet termékeiből. Sophokles Antigonéja, ford. és magy. Csiky Gergely. Schill Salamon Görög irodalomtörténet. — Félévenként egy írásbeli dolgozat. Tanította: Schweighoffer Tamás.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. — Használati tárgyak vázolása, árnyalása és színezése természet után. Árnyalás gipszminták után. Rajzolás emlékezetből. Középkori műemlékek ismertetése 6 órában. Tanította: Brassai Károly.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Schuster Alfréd, Német nyelvtan direkt módszer alapján. III. rész. — Olvasmányok a tankönyvből szemelvények. Könyv nélkül négy költemény. Elméleti rész a nyelvtanon kivül a német verstan alapelemei. Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Schweighoffer Tamás.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Vaszary—Németh, Világtörténelem II. r. — A középkor története. Tanította: Mónya Ferenc.

Természetrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Szterényi Hugó Ásványtan és kémia. — Tanította: Csató János.

Mennyiségtan, heti 4 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint az V. osztályban. — Hatványozás általánosítása, negativ és tört kitevők. Számrendszerek. Logarithmus és alkalmazása. Véges arithmetikai és geometriai haladvány. A körtan és a trigonometria. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Venczel József.

VII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Dr. CSIPAK LAJOS.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Schütz Antal, Kat. egyháztörténelem. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Prónai Antal,

A magyar irodalom története. I. r. — Olvasmányok: A tankönyvben levő összes prózai és költői olvasmányok. Mágánolvasmányok: Gyöngyösi, Murányi Vénus. Gvadányi Egy falusi nótárius. Kisfaludy Sándor, Regék. Könyv nélkül 5 költemény. Havonként egy irásbeli dolgozat. Tanította: Wagner Sándor.

Latin nyelv, heti 5 óra.*) Tankönyv és tananyag mint a VIII. osztályban. — Háromhetenként egy iskolai irásbeli dolgozat. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Görög nyelv, heti 4 óra.*) A tananyag u. az, mint a VIII. o.-ban. Tanította: Iványi Antal.

Görögpótló irodalom, heti 2 óra.*) A tananyag u. az, mint a VIII. o.-ban. Tanította: Kádár Ferenc.

Görögpóttó rajz, heti 2 óra.*) — Épitészeti részek, használati tárgyak és kisebb csendélet vázolása, árnyalása és színezése természet után. Állatok vázolása természet és gipsz után. Rajzolás emlékezetből. Újabbkori műemlékek ismertetése 6 órában. Tanította: Brassai Károly.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Miklós—Kaiblinger, Német olvasókönyv. Goethe, Hermann und Dorothea, magyarázta Wéber Rudolf. — Könyv nélkül nehány apróbb költemény. Havonként egy irásbeli dolgozat. — Tanította: Stoiber Ottó.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Vaszary—Németh, Világtörténelem. II. r. — Az újkor története. — Tanította: Mónya Ferenc.

Természettan, heti 4 óra. Tankönyv: Vörös Cyrill, Természettan. — Mozgás. Erő. Mechanika. Hangtan. Fénytan. Tanította: Venczel József.

Mennyiségtan, heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid, Algebra. Borosay Dávid, Geometria. II. r. — Végtelen geometriai haladvány. Kamatos-kamat, járadék, kölcsöntörlesztés. Másodfokú egyenlet. Másodfokúra redukálható magasabb fokú egyenletek. Másodfokú egész függvény. A pont koordinátái, az egyenes egyenlete. A kúpszeletek általános vizsgálata. Algebrai kifejezések ábrázolása és szerkesztése. Testmértan. Havonként egy iskolai irásbeli dolgozat. Tanította: Venczel József.

VIII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: VENCZEL JÓZSEF.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Schütz Antal, Kat. hitvédelem. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Prónai Antal, A magyar irodalom története. II. r. — Olvasmányok: A tankönyvben levő összes prózai és költői olvasmányok. Magánolvasmányok: Kisfaludy Károly, Csalódások, Vörösmarty Mihály, Csongor és Tünde. Eötvös József br., A falu jegyzője. Kemény, Zord idő. Arany J., Buda halála. Jókai, Egy magyar nábob. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: Kádár Ferenc.

Latin nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szemelvények Qu. Horatius költeményeiből, magyarázta Cserép József. Cicero bölcseleti műveiből. Baross Gábor. Cserép József, Római régiségek és irodalomtörténet. — Olvasmányok: Horatius ódáiból, carmen saeculare, epodoszaiból, szatiráiból, episztoláiból. — Ciceróból: de officiis. — Horatius költeményeiből a szebb részletek könyv nélkül is. — Háromhetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Dr. Csipak Lajos.

Görög nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Csengeri János, Homeros Iliasa. Geréb József, Szemelvények Xenophon, Herodotos és Platon műveiből. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Iványi Antal.

Görögpótló irodalom, heti 2 óra. Tankönyv: Földi József, Platon. Zsámboki Gyula, A görög művészetek története. — Olvasmányok: Platon Apologiája, Phaidonja és Államából szemelvények. A görög művészet remekeinek ismertetése. Az első félévben egy írásbeli dolgozat. Tanította: Kádár Ferenc.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. — Koponyacsontok vázolása. Preparált rovarok és állatok vázolása és színezése természet után. Csendélet festés. Rajzolás emlékezetből. Gipsz fejmodellek rajzolása s árnyalása szénnel. Élő emberi alak vázolása különféle helyzetben. Arc rajzolása természet után. Magyar műemlékek ismertetése 6 órában. Tanította: Brassai Károly.

Német nyelv, heti 3 óra. — Tankönyv: Miklós Ferenc, Német olvasókönyv. Schiller, Wilhelm Tell, magyarázta Henrich G. — Könyv nélkül: Wilhelm Tellből, Fischerknabe. Hirte. Alpenjäger. Magánolvasmányok: Don Carlos. Die Kraniche des Ibykus. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Stoiber Ottó.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Jászai Rezső, Magyarország oknyomozó története. — Tanította: Mányo Ferenc.

Természettan, heti 4 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint a VII. osztályban. — Hőtan. Mágnesség és elektromosság tana. A kozmografia elemei. Tanitotta: Venczel József.

Mennyiségtan, heti 2 óra. Tankönyv: Ugyanaz, mint a VII. osztályban. — Kapcsolástan. Newton binomiális képletének előállitása és alkalmazása. Gömbháromszögtani cosinus tétel levezetése és alkalmazása geografiai helyek távolságának kiszámitására. Ezek után az egész algebrai és geometriai tananyag ismétlése. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Venczel József.

Filozófiai propedeutika, heti 3 óra. Tankönyv: Hajdu—Zoltványi, Lélektan és gondolkodástan. -- Tanította: Kassai Lajos.

B.) Rendkivüli tantárgyak

1. *Egészségtan.* VII. osztály, heti 2 óra. Tankönyv: Fodor József, Egészségtan. — Tanította: Kolonics Dénes dr.

2. *Művészi rajz.* I—VIII. osztály, heti 2 óra. Egyszerű tárgyak, tárgycsoportok, gipszminták, élő állatok, élő emberi testrészek és emberi alakok vázolása és árnyalása különféle helyzetben. Olajfestés: Festés lapminta után, tájképek, csendélet és genre képek másolása; később természet után festés a szabadban. Tanította: Brassai Károly.

3. *Francia nyelv.* III—VIII. osztály, heti 2 óra. Tankönyv: Valló—Macher. Módszeres fr. nyelv- és olvasókönyv. Közvetlen beszélgetés, irás és olvasási gyakorlatok. Tanulta 14 növendék. — Tanította: Kádár Ferenc.

4. *Gyorsírás.* III—VIII. osztály, heti 2 óra. Tankönyv: Bódogh János, A magyar gyorsírás kimeritő tankönyve. I.

Kezdők: Levelező gyorsírás. Tanulta 16 növendék. — Tanította Venczel József.

5. *Szépírás, torna és zene* tanítása tanár hiány miatt ebben az évben szünetelt. — Ugyanebből az okból *tornatanítás* sem volt. Csak az *ifjúság katonai előkészitésében* történt valami, a mennyiben Venczel József tanár az V. és VI. osztályt heti 1 órában ilyen irányban foglalkoztatta.

IV.

Irásbeli dolgozatok tételei.

1. A magyar nyelvből és irodalomból.

V. osztály. 1. Menekülés az otthonból (házi). 2. Az árviz. (Iskolai). 3. A fiatal és öreg Toldi. (Hazi). 4. Zrinyi, a magyar katona mintaképe. (Iskolai). 5. Mit jelent számunkra az ukrán béke? Miért kell a gyermekeknek szüleiket szeretniök? (Iskolai). 7. Védjétek a csecsemőket. 8. Kerüljétek a szeszes italok élvezetét! (Olvasmány és útasitás alapján).

VI. osztály. 1. Egy népmese elmondása hallomása után. 2. Mátyás király a népmondákban. 3. Árpád alakja a „Zalán futásá"-ban. (Isk.) 4. A lelkiismeret Arany balladáiban. 5. A szülők szeretete Petőfi lirájában. 6. Lakásunk tisztán tartása. 7. Komikus alakok Kisfaludy Károly vigjátékaiban.

VII. osztály. 1. Egy monda pontos leirása a tanuló szülőföldjéről. 2. A kolostori irodalom általános jellemzése. 3. Korfestés a „Szigeti veszedelem"-ben. 4. A leirás Gyöngyösinél. 5. A hazafias líra 1772—1820 közt. 6. Az egészséges és beteg ember élete. 7. Petur bán jelleme.

VIII. osztály. 1. Menekülésem története. (Iskolai.) 2. Széchenyi „Hitel"-ének főbb eszméi. 3. Szociális sebek „A falu jegyzőjé"-ben. 4. Arany János lirája. 5. Deák második felirati javaslata. 6. Az örök váltságról. (Kölcsey és Deák beszédei).

2. A görögpótló irodalomból.

V. osztály. 1. A kuruc költészetről. 2. Erdély társadalmi élete. (Apor műve alapján.)

VI. osztály. 1. A hazafias magyar líra a XVIII. században. 2. Az antik és a modern tragoedia közti különbség.

VII. osztály. (Az összevonás miatt mint a VIII-ikban).

VIII. osztály. 1. A sokratesi definitió.

3. Érettségi írásbeli tételek.

1. A *magyar nyelvből és irodalomból:* Széchenyi, Kossuth és Deák. (Összehasonlító méltatás).

2. *A latin nyelvből és irodalomból:* Cicerónak „Cato maior de senectute" VIII. caput.

3. *A mennyiségtanból*: a.) Algebrából: A-nak 10,000 K tőkéje van, s ehhez évenként 700 K-t tesz hozzá; B-nek 100,000 K-ja van, de ebből évenként kivesz 7000 K-t. — Mikor lesz egyenlő tőkéjük, ha 5%-os utólagos kamatos kamatokat számítunk?

b.) Geometriából: Milyen messze van egymástól az a két ágyú, melyek oly helyről, hová a lövés hangja 18·3, illetve 24·5 mp. alatt ér, 58° 26' alatt látszanak?

V.

Érettségi vizsgálat.

1. *A rendes tanulók érettségi vizsgálata.* Vizsgálatra jelentkezett 2 rendes és 4 magántanuló. A magántanulók között 1 fiú, 3 leány.

Az írásbeli vizsgálat május 15—17. napján volt és eredménye a következő: a magyar irodalmi tételt jelesen megfejtette 1, jól 3, elégségesen 1 és elégtelenül 1. — A latin nyelvből: jeles 2, jó 3, elégséges 1. — A mennyiségtanból: 1 jeles, 2 jó, 3 elégséges. — A szóbeli vizsgálat junius 1-én volt. Ezen Szentimrei István, kolozsvári tankerületi kir. főigazgató elnökölt s az erd. r. kath. Státust Pál Gábor kir. tanácsos, ny. főgimnáziumi igazgató képviselte. A vizsgálat eredménye: jól érett Bodó Lajos és Nagy Lujza; érett: Dobribán Sándor, Gaál Mária, Nagy Erzsi és Takács Lajos.

2. *A febr.—március előkészitő tanfolyam* érettségi vizsgálatát 1918. évi március hó 7-én tartottuk. A miniszteri rendelet szerint elnökölt Kassai Lajos igazgató. (7—1918. eln. V. K. M.) Ugyanezen rendelet szerint az irásbeli mellőztetett. Vizsgálatra állott 3 és érett mind a három, éspedig Balázs József, Dóczy Lajos és Rudits Lóránt.

3. *Az áprilisi előkészitő tanfolyam* érettségi — az irásbeli mellőzésével — április hó 27-én volt. Elnökölt az igazgató. Vizsgálatra állott 16 katona-tanuló. Jól érett 2, érett 9, javitóvizsgálatra útasittatott 4 és ismétlő vizsgálatra 1.

4. Az áprilisi népfelkelői pótszemlén katonai szolgálatra alkalmasnak talált Lányi Ferenc rendes tanuló érettségi vizsgálatát a V. K. M. 4280—1918. eln. sz. alatt kiadott és 74,512—1918. V. sz. alatt módositott rendelete alapján — az irásbeli vizsgálat mellőzésével — Kassai Lajos igazgató elnöklete alatt, május 27-én tartottuk és ennek alapján Lányi Ferencet a vizsgáló bizottság érettnek nyilvánította.

Az érettségi vizsgálatok eredményének statisztikai kimutatása:

Az érettségi vizsgálat megnevezése	Nyilvános vagy magántanuló	Érettségire jelentkezett	Az irásbelitől visszalépett	A vizsgálattól felfüggesztetett	Az irásbeli dolgozatokat legalább elégséges eredménnyel készitette el	Az irásbeli alapján: ismétlő vizsgára utasittatott	Az irásbeli alapján: végleg elutasittatott	Szóbelire bocsáttatott	A szóbelitől visszalépett	A szóbeli alapján: jelesen érett	A szóbeli alapján: jól érett	A szóbeli alapján: érett	A szóbeli alapján: javitó vizsgára utasittatott	A szóbeli alapján: ismétlő vizsgára utasittatott	Végleg elutasittatott
										lett			utasittatott		
Első izben tett vizsgálatot	nyilvános	22	—	—	2	—	—	22	—	—	3	14	4	1	—
	mt. fiu	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
	leány	2	—	—	3	—	—	3	—	—	1	2	—	—	—

A rendes érettségi vizsgára jelentkezett növendékek pályaválasztása

teologiai	tanári	orvosi	jogi	gyógyszerészi	vasuti
1	1	1	1	1	1

*) a tanfolyamosok irásbeli alól felmenttettek.

VI.

Tanszerek gyarapodása.

1. Könyvtárak.

A.) Tanári könyvtár. Ennek, mint közmüvelődési könyvtárnak fejlesztésére a nagym. vall. és közokt. m. kir. miniszter úr által 1916. év 2-ik és 1917. év első felére kiutalt 500—500 (egyezer) koronát a hadi helyzet miatt még nem használtuk fel. Mihelyt az épületet visszakapjuk és rendesen elhelyezkedhetünk, a nyujtott segély felhasználásának tervét felterjesztjük. — Maga a tanári könyvtár mégis gyarapodott ajándékozás és szerzés útján.

Ajándékozott müvek: 1. Fontes Rerum Hungaricarum II. k. Majláth G. K. püspök úr ajándéka. 2. „A légy az egészség veszedelme". (V. K. M.) 3. „Iskola és az egészség". (V. K. M.) 4. Payer H., József kir. herceg 1914—1916. 5. A katonás nevelés c. lap a m. kir. honvédelmi miniszter úr ajándékaképpen jár. — Vétel útján inkább alkalmi kínálatra 9 drb. tudományos és 1 háborus díszmüvet szereztünk és 49 folyóiratra fizettünk elő. A felszerelési átalányt önálló tudományos müvek beszerzésére — intézetünk rendkivüli helyzete miatt — ebben az évben csak részben vettük igénybe. — Összes gyarapodás: 63 drb. 576 korona értékben. — Az állomány a menekülés előtt 4626 drb. 6642 kötet, 1805 füzet 33,302 K 47 fillér értékben. — Az összes állományt most nem jelezhetem, mert csak a nagy szünidő alatt végezhetünk a könyvtárban olyan alapos munkát, melyből a könyvtárnak az ellenséges betörés által okozott változásairól biztos adatokat meríthetünk.

B.) Ifjusági könyvtár. Gyarapodás semmi. Mult évi (nálunk 1915—16. évi) állomány · 4439 drb. 9719 K 98 fillér értékben.

C.) Kölcsönkönyvtár. Gyarapodás nem volt. Mult évi állomány: 975 drb. 1501 K 01 fillér értékben.

2. Szertárak.

A.) Történelmi és földrajzi szertár.

A mult tanév*) végén volt: 128 drb. térkép, 8 drb. földgömb és 120 drb. szemléltetőkép a történelem és földrajz tanitására, 2095 K 80 f. értékben.

B.) Filológiai szertár.

A mult tanév végén volt: 115 drb. 140 K 19 f. értékben.

C.) Érem- és régiségtár.

A mult tanév végén volt:

1. Az éremtárban *a.)* 3 drb. arany-, 1976 drb. ezüst-, 2120 drb. réz-, 4 drb. bronz-, 53 drb. nikkel- és 338 drb. papirpénz;

b.) 26 drb. ezüst-, 30 drb. nikkel-, 59 drb. bronz- és 108 drb. rézérem. A pénzek és érmek értéke: 2848 K 40 f.

1. A régiségtárban: 346 drb. 551 K 89 f. értékben.

3. Festett tojásgyüjteményünk: 244 drb. 20 K 10. f. értékben.

D.) Természetrajzi szertár.

A mult tanév végén volt:

1. Állattani gyüjtemény: *a.)* Állat: 526 drb. *b.)* Állattani ismertető testrész: 408 drb. *c.)* Szemléltető kép: 74 drb. *d.)* Mikroskopi praeparatum 496 drb. Összesen 1504 drb.

2. Növénytani gyüjtemény: *a.)* Száritott növény: 1561 drb. *b.)* Papirmase növényminta: 48 drb. *c.)* Mikroskopi

*) JEGYZET: 1. Mult tanév intézetünknél 1915—16.
2 Beszerzés a helyzet bizonytalansága miatt egyik gyüjteménynél sem volt.
3. Az állományszámok nem mutatják a tényleges vagyoni állapotot, mert az oláh betörés után még nem sikerült a károsodást pontosan megállapitani.

praeparatum : 118 drb. d.) Szemléltetőkép : 7 drb. Összesen : 1734 drb.

3. Ásványtani gyüjtemény : a.) Ásvány : 2077 drb. b.) Ásványtani eszköz : 13 drb. c.) Geológiai diapositiv kép : 72 drb. d) Kémiai szer és eszköz : 367 drb. Összesen 2529 drb.

Az összes állomány : 5767 drb. 8998 K 78 f. értékben.

E.) Természettani szertár.

A mult tanév végén volt :

1. Erőmütani eszköz : 174 drb. 1808 K 40 f. értékben :
3. Hangtani eszköz : 45 drb. 797 K — f. értékben.
3.) Fénytani eszköz : 313 drb. 3291 K — f. értékken.
4. Hőtani eszköz : 88 drb. 1177 K — f. értékben.
5. Villamosság és mágnesség körébe tartozó eszköz 243 drb. 4675 K 82 f. értékben.
6. Vegytani szer és eszköz : 393 drb. 677. K 25 f. értékben.
7. Vetithető üvegkép : 348 drb. 338 K 50 f. értékben

Az összes állomány : 1604 drb. 12,764 K 96 f. értékben.

F.) Pszichofizikai szertár.

A mult tanév végén volt : 2 drb. 134 K 40 f. értékben.

G.) Rajzszertár.

Mult évi állomány : 986 drb. 1656 K 65 f. értékbenn.

H.) Tornaszertár.

A mult tanév végén volt : 650 drb. 4450 K 18 fillér értékben.

VII.

Kimutatás

a gimnáziumhoz tartozó alapítványokról, alapokról és az egyesületek vagyonáról.

A.) Az igazgató kezelésébe rendelt alapítványokról és alapokról.

I. Alapítványok.

	A keletkezés ideje	Az alapitvány alap és egyesület megnevezése	Bevétel K	Bevétel f.	Kiadás K	Kiadás f.
1	1914	1. Kőszeghy László jutalmi alapitvány.				
2		Alaptőke értékpapírban és betétben	979	44		
		Kamat	39	16	—	—
		Kiadás jutalmazásra			18	—
		Összesen :	1018	60	—	—
		Álladék az 1917|18. tanév végén :	1000	60	18	—
	1915	2. Fáráó-Bóér jutalmi alapitvány.				
1		Alaptőke értékpapírban és takarékbetétben . .	466	17	—	—
2		Kamat	25	76	—	—
		Kiadás jutalmazásra	—	—	25	—
		Álladék az 1917|18. tanév végén :	466	93	—	—
	1915	3. Ágner Béla jutalmi alapitvány*.)				
1		Alaptőke értékpapírban és takarékbetétben . .	807	—	—	—
2		Kamat	28	67	—	—
		Összesen :	835	67	—	—
		Álladék az 1917|18. tanév végén :	835	67	—	—
	1917	4. Kiss Gusztáv jutalmi alapitvány**.)				
1		Alaptőke értékpapirban és takarékbetétben . .	1061	73	—	—
2		Kamat	41	68	—	—
		Összesen :	1103	41	—	—
1	1918	5. Koncz István jutalmi alapitvány**.) Alaptőke	500	—	—	—

*) Ágner Béla jut. alapítvány idei gyarapodása 250 K értékpapírban, mert az ifjúság idei hadikölcsönkötvényeit erre a célra ajánlotta.

**) Kiss G. és Koncz István alapítványa jóváhagyása folyamatban van.

II. Alapok:

	1878	1. Kölcsönkönyvtár-alap.				
1		Alaptőke értékpapírban	9240	41	—	—
2		Kamat	207	56	—	—
3		Könyvek vételárában	—	—	172	80
		Összesen:	9447	97	172	80
		Álladék az 1917/18. tanév végén:	9275	17	—	—
	1885	2. Zene-alap.				
1		Alaptőke értékpapírban	1406	70	—	—
2		Kamat	57	—	—	—
		Összesen:	1463	70	—	—
		Álladék az 1917/18. tanév végén:	1463	70	—	—
	1906	3. Céllövészeti-alap.				
2		Alaptőke értékpapírban és takarékbetétben	122	81	—	—
1		Kamat	4	39	—	—
		Összesen:	127	20	—	—
		Álladék az 1917/18. tanév végén:	127	20	—	—

III. A gimnáziumban működő egyesületek.

		1. Mária-Társulat.				
	1730	Vagyona nincs	—	—	—	—
	1895	2. Önképzőkör.				
1		Alaptőke értékpapírban és takarékbetétben	395	68	—	—
2		Kamat	9	—	—	—
3		Tagsági és bírsági díjak . . .	108	—	—	—
4		Folyóiratok előfizetésére és egyéb dologi szükségletekre . . .	—	—	27	50
		Összesen:	503	68	27	50
		Álladék az 1917/18. tanév végén:	466	18	—	—
	1912	3. Alkoholellenes Egyesület.				
1		Alaptőke értékpapírban és takarékbetétben	59	67	—	—
2		Kamat	3	16	—	—
		Összesen:	62	83	—	—
		Álladék az 1917—18. tanév végén:	62	83	—	—

B.) Az igazgató kezelésén kívül álló alapítványokról és alapokról.*)

I. Alapítványok:

	1881	1. Adorján Imre-féle jutalmi alapitvány.			
1		Alaptőke	176	79	
2		Az 1917. évi kamat . .	—	—	
3		Jutalmazásra	—	—	6 —
		Összesen:	176	79	6 —
		Álladék az 1917—18. tanév végén:	170	79	— —
	1886	2. Imets Fülöp Jákó-féle jutalmi alapttvány			
1		Alaptőke	261	82	
2		Az 1917. evi kamat . .	11	55	
3		Jutalmazásra	—	—	8 —
		Összesen:	273	37	8 —
		Álladék az 1917—18. tanév végén:	265	37	— —
	1890	3. Béldi Tivadar és társai jutalmi alapitvány.			
1		Alaptőke	258	61	
3		Az 1917. évi kamat . .	15	64	
3		Jutalmazásra	—	—	10 —
		Összesen:	274	25	10 —
		Álladék az 1917—18. tanév végén:	264	25	— —
	1903	4. Imets-kanonok-féle jutalmi alapitvány*.)			
1					
2		Alaptőke	875	61	
		Az 1917. évi kamat	36	40	
		Összesen:	912	01	— —
		Álladék az 1957—18. tanév végén:	912	01	— —
	1908	5. „Nagy Dénes fillérei" jutalmi alapitvány.			
1		Alaptőke	380	64	
2		Az 1917. évi	5	60	
3		Jutalmazásra	—	—	10 —
		Összesen:	386	24	10 —
		Álladék az 1917—18. tanév végén:	376	24	— —

*) Az igazgató kezelésén kívül álló alapítványokat és alapokat a csík somlyói r. kath. iskolák pénzalapja kezeli.

	1909	6. Jakab Antal-féle jutalmi alapítvány.				
1		Alaptőke	794	72		
2		Az 1917. évi kamat .	46	40		
4		Jutalmazásra	—	—	20	—
		Összesen :	841	12	20	—
		Álladék az 1917—18. tanév végén :	821	12	—	—
	1911	7. Történelmi jutalmi alapítvány.				
1		Alaptőke	723	42		
2		Az 1917. évi kamat .	4	14		
3		Jutalmazásra	—	—	20	—
		Összesen :	727	56	20	—
		Álladék az 1917—18. tanév végén :	707	56	—	—

II. Egyesületek.

	1896	4. Kiránduló Egyesület.				
1		Alaptőke	5691	95		
2		Az 1917. évi kamat	333	67	—	—
		Összesen :	6025	62	—	—
		Álladék az 1917—18. tanév végén :	6025	62	—	—

VIII.

Alapítványok, ösztöndíjak, segélyek, tandíjmentesség és jutalmak

1. **Új alapítványok.** *a.*) *Kiss Gusztáv*, erdélyi egyházmegyei tiszt.-beli kanonok, 1872-ben csíksomlyói gimnáziumi tanár, aki 1916. febr. 13-án Budapesten elhunyt; végrendeletében 1000 (egyezer) K névértékű kötvényt hagyott a csíkszeredai gimnáziumnak.

b.) *Koncz István*, t. esperes, kiérdemült csíktusnádi plebános úr, aki intézetünk ifjúságát (Csíksomlyón és Csíkszeredában) jutalmaival 40 éven át buzdította jó erkölcsi magaviseletre és szorgalomra, hadikölcsön kötvényekben 500 koronás jutalmi alapítványt tett.

Mindkét alapítvány jóváhagyása folyamatban van.

2. **Ösztöndíjak.** *a.*) *Jövedéki birság-alapból*: 1. Vass Zoltán, II. osztályos évi 200 koronát élvez. (29642—1916. V. sz.). 2. Mezey Imre I. osztályos évi 200 koronát. (4608—1918. V. csíksz. p. ü. igazg.) 3. Tamás Imre I. oszt. 200 koronát. (8065—1917. V. csíksz. pü. igazg. sz.)

b.) Magyary Mátyás-féle évi 400 koronás ösztöndíjat élvez Wéger Dezső V. oszt. t. (Vasvár—szombathelyi székeskáptalan 1918. II. 26-tól.)

3. **Segélyek.** *a.*) Csíkvármegye magánjavainak pénztára hordozta ebben az évben is a francia nyelv és gyorsírás tanításának költségeit, évi 400—400 K összegben.

b.) Csíkvármegve lóbeszerzési alapjából segélyt élveztek: Bocskor Ferenc VI. oszt. 120, Ambrus József V. oszt. 100, Botár Bálint IV. o. t. 100, Botár Vilmos IV. o. t. 150 Imets Lajos IV. o. t. 100, Salamon Imre IV. 120 és Csedő István I. o. t. 120 koronát.

c.) A szépvízi Szent Háromság-Egyesület pénztárából Zakariás Lukács V. oszt. 200 koronát.

d.) *Majláth Gusztáv Károly* gróf, erd. püspök úr májusi látogatása alkalmával szegény fiúk segélyezésére 90 (kilencven) koronát hagyott hátra és ezt a csíksomlyói árvaház 5 növendéke tandíjtartozásának törlesztésére fordítottuk.

e.) *Az erd. r. kath. Státus* az ösztöndíjalap részére kiutalt segélyből Orbán János IV. oszt.-nak 102 koronát juttatott.

f.) *A segélyezések* során kötelességemnek tartom megemlékezni dentai báró Rohr Ferenc tábornagy, hadseregparancsnok úrnak arról a jótéteményéről, hogy a gimnázium előtt elvezető 150 méter hosszú gyalog járót elkészíttette és ezzel intézetünket a sártengerből és mezőszéli elhagyott állapotából kiemelte.

Köszönettel adózom továbbá a 609. és 603. sz. tábori kórházak parancsnokainak, hogy intézetünk udvarán végrehajtott pótépítkezésnél kitermelt nagymennyiségű földanyag nagyrészének eltávolításában segítségünkre voltak.

4. **Tandíjmentességben részesültek:** *a.*) Egész

mentességben: Bodó Lajos VIII., Fazakas D. VIII., Kovács Antal, Nagy Domokos VI., Benedek Péter, Katona József, Kovács Pál, Kristó Antal, Takács István V., Balló István, Beke Gábor, Botár Vilmos, Imets Lajos, Kovács János, Salamon Imre IV., Csiszér Tivadar, Ferencz József, György Ferenc, Petres Dénes, Ferencz Ernő, Péter Jeremiás III., Balázs Antal, Búzás Kálmán, György Szilveszter, Kedves Áron, Kedves Gábor, Kristó Domokos, Péter Árpád, Szabó Jenő, Tankó András, Tekse András II., Balázs Dezső Csiszér József, Schmidt Béla, Tamásik Ernő I. oszt. tanulók. *b.*) Félmentességben: Virág Lőrinc II., Balázs István és László Béla I. osz. tanulók.

Ezeken kivül félmentességet élveztek a következő magánvizsgás tanulók: Antal Károly, Bálint Mihály VII., Nagy Domokos V., Ferencz Gyárfás, Tőke Benjamin IV., Schmidt Gyula III., Ferencz Ernő, Péter Jeremiás, Salamon Lajos II. és Kedves Áron, Pálosi János, Schmidt Béla és Tamás Ignác I. oszt. tanulók.

5. **Jutalmazások.** *a.*) Az erd. r. k. tanulmányi alapból évenkint járó 80 K. átalányból vásárolt könyveket a következő jóviseletü és kiváló előmenetelü tanulók kapták:

I. osztályban: Balázs Dezső, Balló János, Csedő Pál, Ferenczy Ernő, Jánosy Gergely, Köllő Ignác, Kristály Jenő, Mezey Imre, Völgyi László.

II. osztályban: Balázs András, Tankó András, Tekse András, Virág Zoltán.

III. osztályban: Péter Jeremiás. IV. o.-ban Kovács János. V. oszt.-ban: Benedek Péter és Takács István.

b.) Az igazgató ajándékából könyvjutalmat kaptak: Ferencz Ernő III. és Zsögön Zoltán I. oszt. tanulók.

c.) Egy névtelen 50 K tutalmát szorgalma munkásságáért Bodó Lajos VIII. osztályosnak itélte oda a tanári kar. —

d.) Dr. Frank Richárd törzsorvos úrnak irásbeli pályatételre kitüzött 20 koronáját Bodó L. VIII. o. t. nyerte el. (Lásd „Önképzés".)

e.) Dr. Frank Richard t. orv. 10 koronás aranyát Fodor Kálmán II. oszt. t. kapta, mint jóviseletü árva fiu.

f.) Geczö Béla ny. kir. itélötáblabiró úr 15 K jutalmát Csedö István I. oszt. kapta, mint csíkszeredai szorgalmas növendék.

g.) Tóth Antal főállatorvos a harctérről, a 61. tüzérezredből 14 K 14 fillért küldött jutalomra. Salamon Imre IV. oszt. jómagaviseletü és szorgalmas tanuló nyerte el.

h.) A jutalmi alapítványok kamataiból:

1. Fáráó—Boér alapítv. 25 K kamatát Bodó Lajos VIII. oszt. tanuló kapta, mint aki az apológotikát legszebb eredménnyel tanulta.

2. Kőszeghy László alapít. kamatának egy része a tőkének 1000 koronára való kiegészitésére fordíttatott, a fennmaradt 18 koronát pedig Bodó Lajos VIII. oszt. t. nyerte jó magaviselete és szorgalma jutalmául.

3. Az Adorján-féle alapítv. 6 K kamatával Fazakas Dénes VII. osztályos t. jutalmaztuk, mint aki osztályában a legjobb magyar dolgozatokat készítette.

4. „Nagy Dénes fillérei" c. alapítv. 10 K kamatát Orbán János IV. o. t. kapta, mint aki társai közt legjobb eredménnyel tauulta a mennyiségtant.

5. Béldi és Társai alapítv. 10 K kamatát Fazakas Dénes VII. o. t. kapta, mint aki a német nyelvből a legjobb eredményt mutatta fel.

7. Jakab Antal alapítv. 20 K kamatát Kristó Antal V. o. t. kapta, mint aki osztályában a mennyiségtant a legjobb eredménnyel tanulta.

8. Történelmi alapítv. 20 K kamatát Bodó Lajos VIII. o. t. kapta, mint aki a magyar történelemből a legkiválóbb eredményt érte el.

* * *

Fogadják jótevőink az intézet hálás köszönetét.

IX.

A tanulók névsora.

I. osztály.

JELESEK:

Balázs Dezső
Balló János
Csedő István
Csedő Pál
Ferenczy Ernő
Jánosi Gergely
Köllő Ignác
Kristály Jenő
Mezey Imre
Völgyi László
Zsögön Zoltán

JÓK:

Ábrahám Ágoston
Bálint Ferenc
Benedek Ferenc
Biró Aladár m. t.
Boltresz István
Csiszer József
Csorba József ism.
Demes Gábor m. t.
Fekete Pál
Fodor Gábor
Györke Sándor ism.
Imreh Antal Zoltán m. t.
Kedves Áron m. t.
Kocsis Mihály ág. ev.
Koródi Imre
Nagy István
Plátna Lajos ref.
Pálosi János m. t.
Petrányi Károly
Péter Ferenc
Péter Gábor
Schapira Gyula izr.
Szőcs Lajos
Teutelbaum Sándor izr.
Tőke Dénes
Vorzsák László

ELÉGSÉCESEK:

Ábrahám Béla
Antal András
András Pál
Antal Gyula
Apponyi József m. t. ref.
Balázs Antal
Balló Imre
Bartha István ref.
Bálint Tivadar
Berkovics Bernát m. t. izr.
Biró András
Bőjthy Sándor m. t.
Csiszér Jenő
Dóczy János
Domokos Imre
Gál Mátyás
Györgyjakab András
Györgypál Ferenc ism.
László Béla
Merza Béla
Nuridsány József ő. kath.
Orbán Dénes
Rigó György ism.
Sándor Albert

JEGYZET. A használt rövidítések: m. g. kath. = magyar görög katholikus; ö. kath. = örmény szert. r. kath.; ref. = református; ág. ev = ágostai hitv. evangelikus; izr. = izraelita: m. t. = magántanuló; ism. = ismétlő.

Schmidt Béla m. t.
Szász Lajos
Tamás Ignác m. t.
Tamás Imre
Trohán József
Vass Imre

ELÉGTELENEK EGYBŐL:

Balázs István
Bálint József m. t.
Ferencz Béla
Ferencz Kálmán
Gál Péter
Itskovits Adolf izr.
Koncsag Sándor
Péter Gyula
Trohán Jenő
Zöld Kálmán

ELÉGTELENEK KETTŐBŐL:

Csedő László
Geréb Mihály László ref.
Incze Gábor
Kovács Gábor
Kövér György ref.
Pál Gyula
Román István
Tulit István

ELÉGTELENEK TÖBBŐL:

Bálint Károly
Brugger Rudolf
Farkas Alajos
Gidró József
Kánya Árpád
Kovács Árpád
Mendelovits Mátyás izr.
Tamásik Ernő
Vorzsák Ferenc.

Kimaradt: Fekete Vilmos, Incze Lajos, Tréfás Dezső.

II. osztály.

JELESEK:

Balázs Antal
Tankó András
Tekse András
Virágh Zoltán

JÓK:

Antal Mátyás
Benedek Gábor
Demes Gábor
Ferenczy Zsolt
Fodor Kálmán
Fülöp Kálmán
Kozma János
Péter Árpád
Szabó Jenő
Péter Jeremiás mt.
Szász Gergely mt.
Virág Lőrinc m. t.

ELÉGSÉGESEK:

Ábrahám Ferenc
Bákay Domokos
Bálint József
Biró Aladár
Bodó István
Csiszér Dezső
Farkas György ism. ref.
Gegő József
György Szilveszter
Illyés Rezső ism.
Imre Lajos
Kedves Áron
Kedves Gábor
Király Aladár
Kopacz Béla
Kóka Gábor
Krausz Márton
Kristó Domokos
Miklós Árpád
Mihály László
Ozsváth Pál
Pálosi János
Potoszky József ö. kath.

Sántha József
Schmidt Béla
Tamás Ignác
Tamásik János
Vass Zoltán
Veress Antal
Dávid Gábor m. t,
Dávid Imre m. t.
Ferencz Ernő m. t.
Salamon Lajos mt.

ELÉGTELENEK EGYBŐL:

Antal Árpád
Kovács Antal
Kuna Benedek
Sándor Gyula
Sándor Árpád
Szentes Árpád
Székedi Béni

ELÉGTELENEK KETTŐBŐL

Apponyi József ref.
Buzás Kálmán

ELÉGTELENEK TÖBBŐL:

Ambrus Imre
Dóczy Dezső
Kömény János
Petres Ignéc
Potovszky László ö. kath.
Szabó Mihály.

Kimaradt: László János.

III. osztály.

JOK:

Berkovics József izr.
Csiszér Tivadar
Ferencz Ernő
Ferencz József
Gál János
Magyari Gyula
Petres Dénes
Péter Jeremiás
Salamon Lajos
Szász Gergely
Tankó Bálint
Virág Lőrinc
Imre Dénes mt. ism.
Szalai Béla mt.

ELÉGSÉGESEK:

Antal Lajos
Biró Sándor
Brüller Zakariás izr.
Csiszér Csaba
Csiszér János
Dávid Alajos
Dávid Gábor
Dóczy Gábor
Farkas Lajos ref.
Gál Antal
György Ferenc
Novák Rezső ism
Simon István
Szakács Géza
Szász József
Teutsch János
Vitos Rezső
Winkler Miksa izr.
Bakcsy Károly mt.
Lázár Mihály mt.
Márkos Sándor mt.
Prohászka Károly mt. ism
Schmidt Gyula mt.

ELÉGTELENEK EGYBŐL:

Benő József
Dávid Imre
Kánya László
Oláh Béla
Orbán Ernő
Osváth Sándor
Pálffy Gábor ism.
Pototzky Pál ö. kath.

Xántus László

ELÉGTELENEK:

Hajnód István
Holló Lajos

Németh Ferenc

ELÉGTELENEK:

50 Lehner Andor
Orbán Gáspár

IV. osztály.

JELESEK:

Kovács János
Salamon Imre

JÓK:

Balló István
Beke Gábor
5 Botár Vilmos
Imets Lajos

ELÉGSÉGESEK:

Antal Adolf
Antal Gyula
Bakó Kálmán
10 Balási Sándor ism.
Balázs András
Csiki Zoltán ism.
Csorba Lajos
Ferencz Gyárfás mt.
15 Fried Miklós izr. mt.
Gál József mt.
Jakab Ferenc mt.
Keresztes Antal
Lajos Zoltán mt.
20 Lázár Ferenc mt.
Orbán János
Salamon Árpád
Sándor Pál
Schmidt Gyula
25 Szentes Ernő mt.

Tőke Benjámin mt.
Völgyi István

ELÉGTELENEK EGYBŐL:

Beke Béla
Buzás Gergely
30 Gál László mt.
Miklós Gyula
Pál Arpád
Sztojka István magy. g. k.

ELÉGTELENEK KETTŐBŐL:

Botár Bálint
35 Gál Sándor ism.
Hidegh József
Kállai János
László István
Márkos László

ELÉGTELENEK TÖBBŐL

40 Bakcsi Károly
Dávid Dénes
Dóczy József
Grossberg Manó izr.
Holló Béla
45 László József
Lázár Mihály
Pál Domokos
Péter Balázs
Péter Gyula
50 Veress Károly

Kimaradt: Jakabovits László izr.

V. osztály.

JELESEK:

Benedek Péter, Kristó Antal, Takács István ref.

JÓK:

Aczél István
Ambrus József
Gál József
Keresztes András
Kovács Pál
Miklós István
Nagy Domokos mt.
Szvoboda József
Wéger Dezső

ELÉGSÉGESEK:

Antal Áron
Biró Antal
Botár Gergely
Burista Ferenc
Csedő Béla
Csomortáni László ism. mt
Darvas Ferenc
Deáky Lajos
Éltes András
Ferencz Gyárfás
Fried Miklós izr.
Hajnód Mihály mt.
Imets János
Lajos Zoltán
László Ferenc
Pototzky Gyula ö. kath.
Schobert Zoltán mt.
Szentes Ernő
Tőke Benjámin
Trohán Antal mt.
Zakariás Lukács ö. kath.

ELÉGTELENEK EGYBŐL:

Bakó Gábor
Dobribán Lukács ö. kath.
Holló Mátyás
Imre Elek
Kovács Gyula ism.
Márton György
Sándor János ism. m. gör. kath.
Stuhlmüller László

ELÉGTELENEK KETTŐBŐL:

Balla Imre
Jakab Ferenc
László József
László Péter

VI. osztály.

JÓK:

Nagy Domokos
Schobert Zoltán

ELÉGSÉGESEK:

Bocskor Ferenc
Czikó László mt.
Deáki Béla
Dóczi András
Hunyadi László mt.
Imecs András
János András
Kohányi Zoltán ref.
Kovács Antal
Kovács Károly
Kristó Károly
László Gyula mt.
Mánya László ö. kath.
Pál Gyula
Szopos Sándor
Trohán Antal

ELÉGTELENEK EGYBŐL:

Apponyi Imre mt.
Csomortányi László mt.

ELÉGTELENEK KETTŐBŐL:

Mánya József ö. kath.

ELÉGTELENEK TÖBBŐL:

Hajnód Mihály
Orbán István

VII. osztály.

JELESEK:

Fazakas Dénes

ELÉGSEGESEK:

Antal Ferenc
Antal Károly mt.
Apponyi Imre ref.
Barcsai József mt.
Bálint Mihály mt.
Dobos Jenő
Dóczy Lajos mt
Ferencz Pál mt.
Gáspár Lajos
Hunyadi László
Kozma Gyula mt.
Kukuj József mt.
Lányi Ferenc mt.
Lux József mt.
Orbán Ignác
Péterffy Sándor mt.
Szabó András mt.
Szabó István
Szász Béla mt.
Szebeni János mt.

ELÉGTELEN EGYBŐL:

Csató Antal mt.

ELÉGTELENEK KETTŐBŐL

Antal Dezső
Bartha Károly mt.

ELÉGTELENEK TÖBBŐL:

András József
Xántus Vilmos

Kimaradt: Császár Nándor. Meghalt: Szász Lajos.

VIII. osztály.

JELES:

Bodó Lajos

ELÉGSÉGESEK:

Takács Lajos ref.
Antal Ferenc mt.
Antal Károly „
Balázs József
Bálint Mihály mt.
Benkes Benjamin mt.
Dobos Jenő mt.
Dobribán Sándor mt.
Dóczy Lajos mt.
Fejér Ferenc
Ferenczy László mt.
Fried Sándor izr. mt.
Gaál Mária mt.
Klein Jenő mt. izr.
Kozma Gyula mt.
Kukuly József mt.
Lányi Ferenc
Lux József mt.
Márton Kálmán mt.
Nagy Erzsébet mt.
Nagy Lujza mt.
Orbán Ignác mt.
Péterffy Sándor mt.
Rudits Lóránt
Szabó András mt.
Ujvárosi Márton ref. mt.

X.

A nyilvános és magántanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Osztály				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
Nyilvános tanulók	Felvétetett			87	58	46	42	43	18	13	7	314
	Az iskolai év folyamán	magántanuló lett		—	—	2	—	1	—	1	—	4
		önként kimaradt		3	1	—	1	2	—	1	—	8
		tanács folytán távozott		—	—	—	—	—	—	—	—	—
		kizáratott		—	—	—	—	—	—	—	—	—
		betegség	következtében meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		baleset	következtében meghalt	—	—	—	—	—	—	1	—	1
		öngyilkosság	következtében meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályvizsgálatról elmaradt			—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Június, illetőleg május bóban osztályvizsgálatott tett			84	57	44	41	40	18	10	7	301
	Pótló osztályvizsgálatot tett			—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen osztályvizsgálatot tett			84	57	44	41	40	18	10	7	301
Magántanulók	Felvétetett		fiu	11	7	7	9	5	5	16	17	77
			leány	—	—	—	—	—	—	—	3	3
	Osztályvizsgáiatott tett		fiu	11	7	7	9	5	5	16	17	77
			leány	—	—	—	—	—	—	—	3	3

2. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései s az igazgatói és tanárkari megrovások száma.

Osztály			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
Megbetegedések	A könnyű	nem fertőző	29	21	123	87	64	45	17	13	399
	A súlyos		11	2	2	—	8	2	1	—	26
	A fertőző (esetleg járványos)		4	—	—	5	4	1	—	—	14
Megrovások	Az igazgatói . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—
	A tanárkari		—	—	—	4	—	—	10	6	20

3. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanuló megoszlásakor szerint osztályonként.

Osztály		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók	összes száma	95	64	51	50	45	23	26	27	381
	közül 1908-ban	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	közül 1907-ben .	16	1	—	—	—	—	—	—	17
	közül 1906-ban	31	9	—	—	—	—	—	—	40
	közül 1905-ben	30	19	10	1	—	—	—	—	60
	közül 1904-ben	16	19	20	8	1	—	—	—	64
	közül 1903-ban	1	13	11	15	13	—	—	—	53
	közül 1902-ben	—	2	9	18	15	3	1	—	48
	közül 1901-ben	—	1	1	8	12	9	2	—	33
	közül 1900-ban	—	—	—	—	3	6	7	10	26
	közül 1899-ben	—	—	—	—	1	3	8	10	22
	közül 1898-ban	—	—	—	—	—	1	6	6	13
	közül 1897-ben	—	—	—	—	—	1	1	—	2
	közül 1896-ban	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közül 1895-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közül 1894-ben	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	közül 1893-ban	—	—	—	—	—	—	—	1	1

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása honosság és szülőjük (gyámjuk, ill. más törvényes gondviselőjük) állandó lakóhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók						Osztály	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I | VIII.
összes száma							95	64	51	50	45	23	26	27	381
közül	magyar honos volt	magyarországi	illetőségű				95	64	51	50	45	23	26	27	381
		horvát-szlavonországi					—	—	—	—	—	—	—	—	—
	külföldi honos volt						—	—	—	—	—	—	—	—	—
számá, akinek szülője (gyámja, ill. más törvényes gondviselője) állandóan			ugyanazon	községben (az iskola székhelyén)		lakott	27	16	24	7	12	7	9	13	115
				vármegye más községében			67	47	27	42	33	16	17	13	262
				a magyar anyaország más törvényhatóságban			1	1	—	1	—	—	—	1	4
				Horvát-Szlavonországban .			—	—	—	—	—	—	—	—	—
			külföldön, még pedig	Ausztriában			—	—	—	—	—	—	—	—	—
				Romániában			—	—	—	—	—	—	—	—	—

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása törvényes gondviselőjük) magyarországi állandó lakóhelye szerint.

Magyarország Vármegyék	Osztály	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
	Csik vm.	94	63	51	49	45	23	26	26	377
	Brassó vm.	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	Háromszék vm.	1	1	—	1	—	—	—	—	3

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása szülőjük (gyámjuk, ill. más törvényes gondviselőjük) foglalkozása (társadalmi állása) szerint.

Foglalkozása (társadalmi állás	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
	95	64	51	50	45	23	26	27	381
Középbirtokos és bérlő (100—1000 kat. holdnyi birtokkal, ill. bérlettel)	—	1	—	—	3	—	—	—	4
Kisbirtokos, kisbérlő (100 kat. holdnál kisebb birtokkal, ill. bérlettel)	44	19	10	18	13	6	8	8	126
Kisbirtokos-napszámos (kisbérlő-	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kisiparos (uradalmi iparos is), bányakisvállalkozó	6	12	10	9	4	1	3	3	48
Ipari vagy bányászati tisztviselő	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély (előmunkás, segéd, munkás stb.)	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Ipari vagy bányászati napszámos	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kiskereskedő, közlek. kisvállalkozó	2	3	7	6	7	2	3	—	30
Házaló kereskedő,piaci árnt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kereskedelmi vagy közlekedési (vasuti, posta stb.) tisztviselő	1	—	2	—	—	—	—	—	3

Foglalkozás (társadalmi állás)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
Egyéb keresk. v.közlekedési segédszemély (altiszt, segéd, szolga stb.)	6	3	2	—	—	—	2	—	13
Kereskedelemnél és közlekedésnél munkás, napszámos . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Köztisztviselő vagy közhivatalban alkalmazott díjnok	6	9	8	7	3	3	1	3	40
Pap, tanár tanító . . .	5	7	4	6	6	4	3	2	37
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd stb.) s ilyeneknél alkalmazott segéd. irnok stb. .	—	2	—	1	3	1	—	2	9
Közhivatalban alkalmazott v. másféle értelmiségi altiszt v. szolga	6	—	—	1	1	—	1	2	11
Katonatiszt (honvédtiszt, csendőrtiszt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katonaaltiszt (honvédaltiszt, csendőraltiszt)	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Különböző vagy közelebbről meg nem nevezett foglalkozási ágakban dolgozó napszámos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tőkés, járadékos, háztulajdonos	—	—	—	—	—	—	—	4	4
Nyugdijas tisztviselő vagy az értelmiség körébe számitható egyéb nyugdíjas . . .	3	3	3	2	—	2	1	—	14
Nyugdijas altiszt, szolga v. munkás . .	4	1	—	—	1	—	—	1	7
Magánzó vagy eltartásos	—	—	2	—	4	4	2	1	13
Házi cseléd	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egyéb v. ismeretlen foglalkozasú	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Árvaházi, szeretetházi tanulók	1	4	2	—	—	—	—	—	7

7. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.

Vallás, anyanyelv, nyelvismeret			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I—VIII.
			95	64	51	50	45	23	26	27	381
Latin .	szertartású r. kath.	vallású volt	84	62	47	47	40	20	25	23	348
Görög .	szertartású r. kath.	vallású volt	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Örmény	szertartású r. kath.	vallású volt	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Református .		vallású volt	5	2	1	—	1	3	1	2	15
Ág. hitv. evang		vallású volt	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Izraelita		vallású volt	5	—	3	2	1	—	—	2	13
Magyar		anyanyelvű volt	95	64	51	50	45	23	26	27	381
Német . . .		anyanyelvű volt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Román (oláh) .		anyanyelvű volt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen nem magyar		anyanyelvű volt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatot tett magyar anyanyelvű tanulók közül	csak magyarul .	tudott	94	64	51	49	41	22	26	27	374
	más hazai nyelven is	tudott	1	—	—	1	4	1	—	—	7
	németül	tudott	1	—	—	1	3	1	—	—	6
	tótul	tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	románul (oláhul) .	tudott	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Az osztályvizsgálatot tett magyar anyanyelvű tanulók közül	csak anyanyelvén	tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	más hazai nyelven is	tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	csak németül .	tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	csak románul, oláhul	tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatot tett	német	anyanyelvű tanulók közül magyarul is tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	román (oláh)	anyanyelvű tanulók közül magyarul is tudott	—	—	—	—	—	—	—	—	—

8. Ismétlők, a görögpótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztások osztályonként.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül: nyilvánok és magántanulók közül: ismétlő volt	a görögpótló tárgyakat tanulta	a magaviseletből: jó	szabályszerű	kevésbé szabályszerű	mulasztott: egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlanul	által: igazoltan	igazolatlanul
			osztályzatot kapott			mulasztott			mulasztott órák száma	
I.	5	—	80	4	—	29	47	8	1349	38
II.	2	—	51	6	—	15	39	3	686	14
III.	4	—	39	5	—	8	35	1	977	5
IV.	4	—	32	9	—	8	30	3	989	14
V.	2	23	27	13	—	7	28	5	1430	8
VI.	—	20	6	12	—	1	17	—	655	—
VII.	—	18	5	5	—	1	9	—	266	—
VIII.	—	19	5	2	—	1	6	—	123	—
I—VIII	17	80	245	56	—	70	211	20	6475	79

9. Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele osztályonként.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók: összes száma	közül: minden rendes tantárgyból jeles	jó	elégs.	egy elégtelen	két elégtelen	több elégtelen	nyilvános tanulók közül: a francia nyelvet	az egészségtant	a szabadkézi rajzot	a gyorsírást	az éneket	a zenét	a célévészetben oktatást nyert
		osztályzatot kapott						mint rendkivüli tantárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta						
I.	95	11	26	33	8	8	9	—	—	23	—	—	—	—
II.	64	4	12	31	9	2	6	—	—	11	—	—	—	—
III.	51	—	12	25	8	4	2	1	—	17	—	—	—	—
IV.	50	1	5	21	6	6	11	—	—	9	3	—	—	—
V.	45	3	9	18	9	6	—	5	—	5	10	—	—	—
VI.	23	—	2	15	3	1	2	—	—	6	3	—	—	—
VII.	26	1	—	19	1	3	2	1	10	2	2	—	—	—
VIII.	27	—	1	25	—	1	—	6	—	1	—	—	—	—
I—VIII	381	20	67	187	44	31	32	13	10	74	18	—	—	—

10. A tanulásban tett részletes előmenetel.

Tantárgy	I. osztály				II. osztály				III. osztály				IV. osztály			
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	Jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen
Vallástan	28	31	36	—	9	27	28	—	10	20	21	—	11	19	20	—
Magyar nyelv	17	19	35	14	6	20	32	6	6	8	37	—	—	8	33	9
Latin nyelv	17	21	38	19	4	10	39	11	2	14	29	6	2	5	26	17
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	5	13	30	3	4	8	28	10
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	5	16	30	—	7	13	23	7
Földrajz	25	33	34	3	6	21	33	4	6	19	26	—	—	—	—	—
Természetrajz	26	38	29	2	10	27	26	1	—	—	—	—	2	14	30	4
Mennyiségtan	24	33	30	8	9	25	22	8	8	14	26	3	7	9	28	6
Rajzoló geometria	27	32	25	11	14	29	19	2	10	19	15	7	9	16	20	5

Tantárgy	V. osztály				VI. osztály				VII. osztály				VIII. osztály			
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen
Vallástan	7	24	14	—	4	9	10	—	1	6	18	1	3	11	13	—
Magyar nyelv	4	22	18	1	1	4	16	2	1	2	19	4	1	10	16	—
Latin nyelv	3	18	21	3	—	3	18	2	1	—	24	1	—	4	26	1
Görög nyelv	4	6	11	—	—	—	4	—	1	—	6	1	1	—	7	—
Görögpotló irod.	—	10	14	—	2	10	7	—	—	4	14	—	1	3	15	—
Görögpotló rajz	2	4	15	3	1	9	7	2	2	4	11	1	2	5	12	—
Német nyelv	2	15	22	6	1	6	14	2	1	3	20	2	1	9	17	—
Történelem	7	20	18	—	3	8	12	—	1	6	19	—	2	10	14	1
Természetrajz	5	18	20	2	1	7	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	20	1	3	7	17	—
Mennyiségtan	5	11	26	3	1	4	16	2	1	2	19	4	1	5	21	—
Filozófiai propedeutika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	22	—

XI.

A finevelő intézet és internátus.

A.) Finevelő intézet.

A főgimnáziummal kapcsolatos finevelő intézet igazgatója 1916. júl. 1-én katonai szolgálatra hivatván be, azóta az intézet ügyeit dr. Csipak Lajos internátusi igazgató látja el. — Az oláh betörés idején az intézet nagyon sok kárt szenvedett, készletei, elsősorban tekintélyes állatállománya elpusztult, fölszerelésének jó része tönkrement. 1916. november óta egy tábori kórháznak ad otthont. Ez az oka annak, hogy a főgimnázium megnyitásával kapcsolatban a finevelő intézetet nem nyithattuk meg és az alapítványos növendékek vagy szállásokon huzódtak meg, vagy testvér finevelő intézetek vendégszeretetét élvezték, vagy pedig még mindig a messze idegenben végzik tanulmányaikat. Alapítványuk kamatait pénzül kapták ki mindazok, akik tanulmányaikat folytatják és az alapítványi kamatokat kérték. Ezen kivül a menekült alapitványos tanulók összesen 31-en az erd. róm. kath. státus nagylelkűségéből 300—300 kor. rendkivüli segélyt kaptak, összesen 9300 koronát.

Az intézethez kötött alapitványok száma e tanév folyamán 2 új családi alapitvánnyal szaporodott. — Albert Béniám csíkszentkirályi nyug. jegyző 6000 azaz hatezer koronát fizetett le készpénzben, „Dr. Albert Gábor" családi alapítványképen, hogy egy vérrokon leszármazott ellátása biztositassék és Koncz István tusnádi nyug. esperes-plébános 7000 korona értékü hadikölcsönkötvényt tett le elsősorban vérrokon, ilyen nem létében nagykászoni vagy más székely ifjú számára alapítványul. Ezzel az intézethez kötött összes alapitványok száma 73-ra szaporodott.

A folyó 1917—18. tanévben 57 alapítványos hely volt betöltve. Ezek közül:

a.) *a helyi főgimnáziumban tanultak*: Bodó Lajos

(Fogarassy Mihály alapítvány), Péli Béla magánt. (Salamon Andrásné), VIII. o. Csató Antal katona, haditanfolyamon (Bálint—Bors), Fazakas Dénes (Közalapítvány), Ferencz Pál katona haditanfolyamon, Péterffy Sándor (Péterffy J.) VII. o. Deáky Béla (Köz), Imecs András (Köz), János András (Ferenczy Péter), Kovács Antal (T. Darvas J.), Kovács Károly (T. Darvas J.), Kristó Károly (Bálint—Bors), Schobert Zoltán (Molnár József) VI. o. Antal Áron (Péterffy J.), Benedek Péter (Bors—Barabás), Darvas Ferenc (T. Darvas J.), Katona József, magánt. (Molnár J.), Márton György (Bálintné—Bors) V. o. Beke Gábor (Sz. Darvas J.), Buzás Gergely (Buzás Mihály), Kovács János (Péterffy J.) IV. o. Csiszér Tivadar (Molnár J.), Tankó Bálint (Köz), Virág Lőrinc (Lukács Mihály) III. o. Tekse András (Kedves Zsuzsa), Demes Gábor (Bálint—Bors) II. o. Orbán Dénes (Kovács Péter) I. o. tanulók. Összesen 27.

b.) Más *státusi* főgimnáziumban tanult, illetve a kapcsolatos nevelőintézetben volt elhelyezve: *Marosvásárhely:* Karda Mihály VIII. (Köz), Csiby Lajos (Biró Antal), Fodor Dónát (Köz) VII. o. Páll Márton (Molnár Balázs), Sárosi Mihály (Köz) V. o. Kovács Ambrus (Molnár B.) III. o. tanulók. *Kolozsvár:* Zsigmond Kálmán (Orosz Mihály) VI. o. Bara L. Árpád (Kedves Bara) V. o. Balogh László (Bocskor Elek), Nagy András (Erőss Elek), Ferenczy Károly (T. Darvas J.) III. o. tanulók. *Székelyudvarhely*: Márton Péter (Dienes Imre) VIII. o. Balla Antal (Ferenczy Péter) IV. o. *Kézdivásárhely*: Részegh József (Lukács Mihály VII. o. *Brassó*: Kolozsvári Sillye András (Pál Gábor) III. o. t. Összesen: 15.

c.) *Idegen intézetekben tanultak*: Kádár Rezső (Haller Mária) VIII. o., ki még az év elején lemondott alapítványáról. *Gyergyószentmiklós*: Dobri Béla (Fogarassy M.), Csató András magánt. (Szőcs Ignácné), Császár József (Köz), Kari István (Ferenczy Péter) VI. o. Gergely István (Ferenczy P.) III. o. *A nagyváradi főgimnáziumban*: Kajtsa Sándor (Dr. Balás Endre) VII. o. Csiky Pál (Keresztes János) V. o. a *budapesti* II. ker. érseki főgimnáziumban, Ambrus Imre (Molnár J.) III. o. *a debreceni* ref. kollegium-

ban, Rusz S. Elek (Köz.) *a szolnoki* áll. főgimnáziumban tanult. Összesen: 10.

Balogh Elek (Balogh Ignác) erdőmérnöki főiskolai hallgató. Beke Béni (Köz.) katonai szolgálatot teljesit. Virág Lajos (Sántha M. Ferenc), Dávid Lajos (Szőcs Ignácné), Bardocz Béla (Fülöp Alajos) iskolába nem jártak.

A jövő tanévre megüresedett és igy betöltésre kerül: I. 4 közalapítvány. II. 12 családi, u. m.: 1. Egy „Tankó Mátyás". 2. Egy „Molnár Balázs". 3. Egy „Péterffy József". 4. Egy „Nagy István". 5. Kettő „Szőcs Ignácné". 6. Egy „Fogarassy Mihály". 7. Egy „Dienes Imre". 8. Egy „Csomortány Antal". 9. Egy „Kedves Zsuzsa". 10. Egy „Fülöp Alajos". 11. Egy „Sántha M. Ferenc" alapítvány. Mindegyiknél a vérrokonok pályázhatnak elsősorban. II. 2 nem családi u. m.: 1. Egy „Haller Mária Karolina". 2. Egy „Salamon Andrásné" alapítvány.

Tudnivalók az 1918—19. tanévre.

Reményünk van arra, hogy az intézet a jövő tanévre megszabadulván a katonai lefoglalás alól, azt megnyithatjuk. Ezen esetben a következők a tudnivalók:

1. Az intézetben elsősorban az alapitványos növendékek nyernek elhelyezést, azonkivül mintegy 40 fizető növendék.

2. Ellátási dij évi 260 kor. Ehhez járul még a drágasági pótlék, amelyre nézve aug. vége felé fogjuk a szülőket értesiteni. Ugyanennyire egészitik ki az alapítványos növendékek is alapitványuk kamatait.

3. Azok a szülők, akik fiaikat az intézetben akarják elhelyezni (ez vonatkozik az alapítványos növendékekre is) ezt a szándékukat legkésőbb augusztus 15-ig jelentsék be a finevelő intézet igazgatóságánál. A fölvételről az igazgatóság a szülőt értesiti s ugyanakkor úgy a drágasági pótlék nagyságáról, mint egyéb szükséges tudnivalóról részletes értesitést küld.

4. Azok a tanulók, akik a megüresedett alapitványok valamelyikére pályáznak, folyamodványukat püspök úr

ő nagyméltóságához cimezve és legutolsó iskolai bizonyítványukat, szegénységi bizonyitványt, családi alapítványnál a vérrokonságot vagy más igényt feltüntető kimutatást mellékelve julius 3 ig nyujtsák be a finevelő intézet igazgatóságánál.

B.) Internátus.

Az intézet vezetője dr. Csipak Lajos. Az oláh betörés után ugyanolyan sorsa lett az internátusnak is, mint a finevelő intézetnek. 1916. november 1. óta a 609. tábori kórház helyezkedett el benne. A jövő tanévre ismét vissza kerül eredeti rendeltetésére. Mivel a testvér finevelő intézettel teljesen azonos ellátásban, vezetés alatt lesznek a növendékek elhelyezve, a jelentkezés ugyanazon igazgatóságnál hasonló föltételek mellett történhetik azzal a megjegyzéssel, hogy a fölvételnél csíkvármegyeiek előnyben fognak részesülni. A részletesebb tudnivalókat itt is a fölvételnél fogjuk közölni.

Kimutatás

a csiksomlyói r. kath. iskolák pénzalapjában, valamint az internátusi igazgató kezelésében levő, az internátus célját szolgáló alapokról és alapitványokról.

	A keletkezés ideje	Az alapitvány, illetve alap cime	Bevétel K	Bevétel f.	Kiadás K	Kiadás f.
	1894	1. A csíksomlyói (most csikszeredai) internátus segitő alapja.				
1		Alaptőke	19141	56		
2		Az 1916/17. évi kamat				
3		Kiadás	—	—		—
		Összesen:				—
		Álladék az 1917. év végén:				
	1912	2. Imets kanonok-féle alapitvány*.)				
1		Alaptőke hadikölcsönkötvényben és takarékbetétben . .	1226	03		
2		Az 1916/17. évi kamat . . .	147	06		
		Összesen:	1373	09		
		Álladék az 1917. év végén:	1373	09		
	1913	3. Internátusi épület fenntartási alap*.)				
1		Alaptőke értékpapirokban .	11012	—		
2		Az 1916/17. évi kamat	897	—		
		Összesen:	11909	93		
		Álladék az 1917. év végén:	11909	93		

*) Az internátusi igazgató kezelésében.

XII.

Szükséges tudnivalók.

Felvétel a gimnáziumba. 1. A következő tanévre az I—IV. o. tanulók szabályszerű felvétele és beirása a főtanhatóság 4573—1906. sz. rendelete alapján julius 1—5-ik napján történik. Beiratáskor kötelesek a kath. vallásúak 6 s a nem katholikusok 10 K felvételi dijat befizetni, amely összeget akkor sem kapnak vissza, ha jövő tanévben tanulónak nem jöhetnek ide Az V—VIII. oszt. tanulók felvétele szeptember hó 1—2 és 4. napján történik. Ez utóbbi napokon a három alsó osztályba csak abban az esetben lehet beiratkozni, ha a törvényes létszám még be nem telt. Minden tanuló atyja, anyja vagy ezek megbizottja kiséretében tartozik a beirásra megjelenni a gimnázium igazgatójánál és az illető osztályfőnöknél.

A tanulók felvételére nézve a fthg. 2750—912. ig. tan. és 7243—912. p. sz. alatt a következőképpen határozott:

a) A katholikus szülők érdekeinek megóvása céljából tanév elején a beiratások első és második napján csak kath. vallású tanulók vehetők fel az első s általában mindazon osztályokban, melyekbe előreláthatólag nagy lesz a jelentkezők száma.

A beiratások harmadnapján is egészen délig ezeké az elsőség.

b.) Ha a jelentkezők száma előreláthatólag tulhaladná a törvényes létszámot, az egyvallásúak közül a magyarnyelvüek előnyben részesítendők a felvételnél nem magyarnyelvüekkel szemben, a helybeliek pedig a nem helybeliekkel szemben.

c.) A beiratások harmadik napjának délutánján a nem katholikus vallású helybeli jelentkezők válogatás, illetőleg vallásukra való tekintet nélkül a jelentkezés sorrendjében veendők fel.

d.) Kötelező erővel nem biró előjegyzések azonban bármikor, bárminő vallású tanulóra nézve történhetnek.

e.) Kellő időben felvett és a gimn. igazgatóságának bejelentett finevelőintézeti növendék ki nem maradhat a beirandók sorából.

f.) Ezen szabályzatot a főgimn. igazgatók a szülők tájékozása végett az iskolai értesítőkben minden évben rendesen közöljék.

2. Az első osztályba csak oly tanulók vehetők fel, kik életük 9-ik évét már betöltötték, de 12. életévüket túl nem haladták, s vagy arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyitványt mutatnak elő, vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékü képzettségük van. A tizenkétévesnél idősebb jelentkező felvételéről a tanári testület határoz.

3. Minden tanuló a felvételnél az előző évről szóló iskolai bizonyitványát és keresztlevelét vagy születési bizonyitványát, úgyszintén az első ízben beiratkozók az ujraoltási bizonyitványt is tartoznak az igazgatónak bemutatni és az osztályfőnöknél beadni. Az V-ik osztályba lépő pedig köteles, ha szülője meg nem jelenik, nyilatkozatot mutatni fel arról, hogy a görög nyelvet vagy pedig az ehelyett választható tantárgyakat fogja-e tanulni. Ezek nélkül felvétel nem eszközölhető.

4. A beiratásnál fizetendő dijak a következők :

a.) Katholikus vallásúaknak 6 K, nem katholikusoknak 10 K felvételi díj,

b.) 12 korona az országos tanári nyugdijalap javára,

c.) 2 korona a tanévvégi Értesítő nyomtatási költségeire

d.) 1 korona az ifjusági könyvtárra.

e.) A tulajdonképpeni tandíj a főtanhatóság 1905. dec. 2- án kelt 5769. számú rendelkezése szerint úgy az alsó, mint a felső osztályosok 40 korona, nem katholikusoknak 60 korona.

f.) Az esetleges károk megtéritése céljára minden tanuló tartozik 2 korona óvadékot az osztályfőnök kezéhez lefizetni.

Az e.) pontban megálapitott díj lefizetése alól felmentésnek nincs helye.

Ezek a díjak a beiratáskor fizetendők; az e.) pont

alatti tandíj fizetését a tandíjmentességért folyamodók halaszthatják addig, míg kérvényükre a főtanhatóság válasza megérkezik. Első osztályos tanuló tandijelengedésben rendszerint nem részesül.

Javító, felvételi és pótlóvizsgák. A javító és pótlósvizsgákat aug. 31-én, a felvételi vizsgákat pedig a beiratások idején tartjuk meg. A reál és polgári iskolából jövő tanulók a megfelelő osztály tárgykülönbözetéből felvételi vizsgát tesznek. A felvételi vizsga dija 20 korona. Annak a tanulónak, aki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, a tanáritestület engedheti meg, hogy az elégtelen osztályzat kijavitása végett javító vizsgálatot tehessen; de ha az egy tárgyból bukott tanulónak a magaviseletből, kevésbé szabályszerű" avagy „rossz" osztályzata van, a főtanhatósághoz kell engedélyért folyamodnia. Hasonlóképpen a főtanhatósághoz tartozik folyamodni a javító vizsgálat engedélyezéséért az is, ki két tantágyból kapott elégtelen osztályzatot. A kellően felszerelt folyamodványokat 1916. julius 3-ig a gimnáziumi igazgatósághoz kell beadni.

Figyelmeztetés. A tanulókat, szülőket és gyámokat figyelmezteti az igazgatóság, hogy az iskolai bizonyitványokat őrizzék meg, minthogy ezek másodlata az eredeti elvesztését igazoló kérelemmel, és kivált az érettségi okmányosok nehézséggel állitható ki. Figyelmezteti továbbá a szülőket és gyámokat, hogy a félévi „Értesitőt" vegyék át iskolázottjaiktól és azt jól betekintve irják alá, hogy ne csupán az évvégi bizonyitványból és igy későn ébredjenek arra, hogy fiúk vagy gyámoltjuk elvesztegette a drága tanidőt és iskolai évet.

Figyelmezteti végül az igazgatóság az ifjuságot, hogy régi kiadású vagy rongyos és befirkált könyveket ne vásároljon mivel azok használatát nem engedi meg. A jövő tanévre a tankönyvek nem változnak meg.

TARTALOMMUTATO.

		Lapszám
I.	Két év iskolánk történetéből	3
II.	Az intézet személyzete	21
III.	A tanítás anyaga . . .	24
IV.	Irásbeli dolgozatok tételei .	34
V.	Érettségi vizsgálat .	35
VI.	Tanszerek gyarapodása	37
VII.	Kimutatás a gimnáziumhoz tartozó alapitványokról, alapokról és az egyesületek vagyonáról	40
VIII.	Alapitványok, ösztöndijak, segélyek, tandijmentesség és jutalmak	43
IX.	A tanulók névsora	47
X.	A nyilvános és magántanulókra vonatkozó statisztikai adatok .	53
XI.	A finevelő intézet és internátus	61
XII.	Szükséges tudnivalók	66